

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalouden koulutusohjelma / Julkishallinto ja juridiikka

Antti-Pekka Haverinen

KAKSIJÄSENISTEN RATKAISUKOKOONPANOJEN KÄYTTÖÖNOTTO
VAKUUTUSOIKEUDESSA

Opinnäytetyö 2010

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous

HAVERINEN, ANTTI-PEKKA

Kaksijäsenisten ratkaisukokoonpanojen käyttöönotto vakuutusosoikeudessa

Opinnäytetyö

42 sivua + 3 liitesivua

Työn ohjaaja

lehtori Päivi Ollila

Toimeksiantaja

Vakuutusosoikeus

Marraskuu 2010

Avainsanat

vakuutusosoikeus, ratkaisukokoonpano, lakiehdotus

Tässä opinnäytetyössä perehdytään vakuutusosoikeuden toiminnan kehittämisen tuloksena syntyneen lakiehdotuksen mahdollistaman kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon käyttöönottoon. Teoriaosuudessa käsitellään vakuutusosoikeuden toimintaa, työjärjestystä ja vakuutusosoikeuden toiminnan kehittämistä. Lisäksi työssä käsitellään ehdotusta laiksi vakuutusosoikeuden muuttamisesta ja käydään läpi tärkeimpiä vakuutusosoikeuden toimintaan vaikuttavia lakeja. Käytännön osuudessa käydään läpi haastattelujen ja kyselyn tuloksia sekä esitetään toimintaohje kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon käyttöönottoa varten.

Työn tavoitteena on tutustua vakuutusosoikeuden toiminnan kehittämiseen liittyvään aineistoon ja muodostaa vakuutusosoikeudelle toimintaohje kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon käyttöönottamiseksi. Toimintaohjeen tulee olla selkeä ja yksinkertainen.

Toimintaohjeen suunnittelun pohjana on käytetty vakuutusosoikeuden lainkäyttöhenkilökunnalle suunnatun kyselyn tuloksia sekä henkilökunnan haastatteluja. Toimintaohjeessa on esitetty ratkaisuehdotukset tärkeimpiin kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon käyttöönottoon liittyviin ongelmakohtiin kuten asioiden jakamiseen kevennetyn ja peruskokoonpanon välillä, kokoonpanoehdotuksen tekijään sekä työjärjestykseen.

Työn tuloksena syntynyt toimintaohje antaa edellytykset toimia uuden lainsäädännön mukaisesti. Ohje säästää vakuutusosoikeuden työntekijöiden aikaa ja helpottaa uusiin käytäntöihin siirtymistä, koska uudistukseen liittyvät ongelmat on ohjeessa ratkaistu.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Business Management

HAVERINEN, ANTTI-PEKKA

The implementation of a two-member panel of judges in the Insurance Court

Bachelor's Thesis

42 pages + 3 pages of appendices

Supervisor

Päivi Ollila, Senior lecturer

Commissioned by

Insurance Court

November 2010

Keywords

Insurance Court, draft bill, panel of judges

This thesis is a study about the implementation of a two-member panel of judges in the Insurance Court. The goal of the new panel of judges is to shorten the times of hearing. The theory of the thesis concentrates on introducing the matters dealt with by the Insurance Court, how the Insurance Court is organised and how its operations could be enhanced. In addition, it presents the draft bill about improving the Insurance Court and highlights the most important laws that regulate its actions. The thesis also shows the results of an inquiry and the interviews conducted and it includes a proposal on how to implement the two-member panel of judges in the Insurance Court.

The goal of this thesis was to evaluate the problems related to the implementation of the two-member panel of judges and to create implementation instructions. The goal of the theory was to introduce the reader to the present situation.

The most important methods used in this thesis include an inquiry and interviews of the employees of the Insurance Court. Other methods include studying laws and other material relating to the subject of the thesis.

The main conclusion of this thesis was that the two-member panel of judges is important in improving the organisation of the Insurance Court and its implementation can be easily carried out using the guidelines included in the thesis. In the future it could be interesting to research how the two-member panel of judges has affected the times of hearing in the Insurance Court and whether there have been any problems related to it.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
1.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	6
1.2	Työn rakenne	7
1.3	Tutkimusmenetelmät	7
2	VAKUUTUSOIKEUS	8
2.1	Vakuutusoikeuden tehtävät ja asema	8
2.2	Vakuutusoikeuden lainkäyttöorganisaatio	10
2.3	Kela-asian kulku vakuutusoikeudessa	11
2.4	Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen	13
2.4.1	Työryhmän toimeksianto	13
2.4.2	Ratkaisuehdotukset	14
2.4.3	Lausuntoja työryhmämietinnöstä	14
3	LAINSÄÄDÄNTÖ	16
3.1	Vakuutusoikeuslaki	16
3.1.1	Ratkaisukokoonpanot	16
3.1.2	Ratkaisukokoonpanot uuden lainsäädännön mukaan	18
3.1.3	Lausuntoja kaksijäsenisestä kokoonpanosta	19
3.2	Muu lainsäädäntö	20
3.3	Oikeusturva	21
4	VALMISTELU/TULOSTEN ANALYYSOINTI	22
4.1	Asiaryhmien esittely	22
4.1.1	Vammaistuet	22
4.1.2	Eläkettä saavan hoitotuki	23
4.1.3	Sairausvakuutuslain mukaiset asiat	23
4.2	Kyselyn tavoite ja toteutus	24

4.3	Kyselyn tulokset	25
4.3.1	Asiaryhmien soveltuvuus	25
4.3.2	Ehdotus ratkaisukokoonpanosta	27
4.3.3	Kommentit	29
4.4	Haastattelut	30
4.4.1	Jakokriteerit asiaryhmittäin	30
4.4.2	Kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon puheenjohtaja	32
4.4.3	Kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon ehdotus	33
4.5	Pohdintaa soveltamisen laajuudesta	34
5	TOIMINTAOHJE	35
5.1	Yleiset ohjeet	35
5.2	Asiaryhmäkohtaiset ohjeet	36
5.3	Ratkaisukokoonpanon ehdotus	37
6	POHDINTAA OPINNÄYTETYÖN TEKEMISESTÄ	37
6.1	Tutkimuksen merkittävyys ja luotettavuus	38
6.2	Kehittämisideat	39
	LÄHTEET	40
	LIITTEET	
	Liite 1. Laki vakuutusoikeuden muuttamisesta 10 b §	
	Liite 2. Kysely 2-jäsenisten ratkaisukokoonpanojen käyttöönotosta	
	Liite 3. Laki vakuutusoikeuden muuttamisesta 10 b § (He-luonnoksen mukainen)	

1 JOHDANTO

Oikeusministeriö asetti 10.4.2008 vakuutusoikeuden kehittämistyöryhmän. Työryhmän tavoitteena oli mm. pohtia toimenpiteitä, joilla asioiden käsittelyaikaa saataisiin lyhennettyä oikeusturvaa vaarantamatta. Työryhmä luovutti mietintönsä (2009:10) oikeusministeri Tuija Braxille 20.8.2009. Hallituksen esitys eduskunnalle vakuutusoikeuslain muuttamiseksi annetaan vuoden 2010 aikana.

Työryhmämietinnössä 2009:10 on tuotu esiin useita keinoja, joilla käsittelyaikoja pyritään lyhentämään. Opinnäytetyössäni käsittelen työryhmän esitystä kaksijäsenisten ratkaisukokoonpanojen käyttöönotosta Vakuutusoikeudessa (VakO). Kyseisestä aiheesta ei ole tehty aiemmin opinnäytetyötä.

Työryhmä on mietinnössään laatinut lakiehdotuksen laiksi vakuutusoikeuden muuttamisesta. Kaksijäsenisiä kokoonpanoja käsitellään lakiehdotuksen pykälässä 10 b (Liite 1.).

1.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä esivalmistelevaa työtä vakuutusoikeudelle uuden lainsäädännön mahdollistamien kaksijäsenisten ratkaisukokoonpanojen käyttöönotosta. On tärkeää, että valmistelevaa työtä tehdään hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa.

Opinnäytetyön tavoitteet ovat

- selvittää, missä vaiheessa asian käsittelyä seulonta kaksijäsenisiin kokoonpanoihin tapahtuu ja kenen tehtäviin seulonta kuuluu
- esittää asiaryhmäkohtainen toimintaohje siitä, millä kriteereillä kyseinen seulonta voitaisiin käytännössä toteuttaa.

Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää vakuutusoikeudessa kaksijäsenisten ratkaisukokoonpanojen käyttöönottoa valmisteltaessa tai ehdotus voidaan hyväksyä sellaisenaan.

1.2 Työn rakenne

Opinnäytetyön tarkoitus on antaa vakuutusosikeudelle valmiudet toimia uuden lain edellyttämällä tavalla ja esittää ehdotus kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon käyttöönotosta niin, että asiaan perehtymätönkin henkilö saa käsityksen muutoksista. Tämän vuoksi työ on jaettu kolmeen osioon.

Aluksi esitellään vakuutusosikeuden toimintaa, tarkoitusta ja organisaatiota. Tämän jälkeen kerrotaan työn pohjana olevasta työryhmämietinnöstä ja esitellään tärkeimmät vakuutusosikeuden toimintaa säätelevät lainsäädännölliset asiat. Näistä asioista muodostuu työn teoriaosuus.

Teorian jälkeen siirrytään opinnäytetyön käytännön toteutuksen valmisteleviin osuuksiin. Tässä osassa kerrotaan vakuutusosikeuden lainkäyttöhenkilökunnalle suunnatusta kyselystä ja haastatteluista sekä esitellään niiden tulokset ja tuloksista vedetyt johtopäätökset.

Viimeisestä osiosta löytyy ratkaisuehdotus asetettuun tutkimusongelmaan. Lopuksi pohditaan työn tekemisen aikana opittuja asioita ja esitetään jatkokehittämisideat.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksellinen selvitys kuuluu idean tai tuotteen toteutustapaan. Tutkimuksellinen selvitys tarkoittaa keinoja, joilla materiaali oppaan tekemiseksi hankitaan. Tietoa voidaan kerätä esimerkiksi konsultaationa haastattelemalla asiantuntijoita. Konsultaatiota ovat myös sellaiset tiedot, joissa kerätään tai tarkistetaan faktatietoa asiantuntijoilta. Opinnäytetyön tekemisessä voidaan käyttää myös määrällisiä keinoja, esimerkiksi kyselyitä. Määrällisen selvityksen avulla on mahdollista täsmentää, selittää tai perustella opinnäytetyöhön liittyvää ideaa. (Airaksinen, 2004, 56 - 58).

Tässä opinnäytetyössä käytetään sekä laadullisia että määrällisiä tutkimusmenetelmiä. Vakuutusosikeuden henkilökuntaa haastatellaan moniin käytännön osuutta koskeviin ongelmiin liittyen. Konsultaatioiden tarkoituksena on asiatietojen tarkistus sekä käytännön näkökulman mukaan tuominen opinnäytetyöhön.

Myös vakuutusoikeuden lainkäyttöhenkilökunnan mielipiteitä kaksijäsenisen kokoonpanon käyttöönotosta selvitetään kyselyn avulla. Kyselystä saatavat tulokset tulevat olemaan tärkeässä osassa suunniteltaessa toimintaohjetta ratkaisukokoonpanon valitsemiseksi. Lisäksi hyödynnetään kirjallisuutta sekä vakuutusoikeuden ratkaisutilastoja opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamiseksi.

2 VAKUUTUSOIKEUS

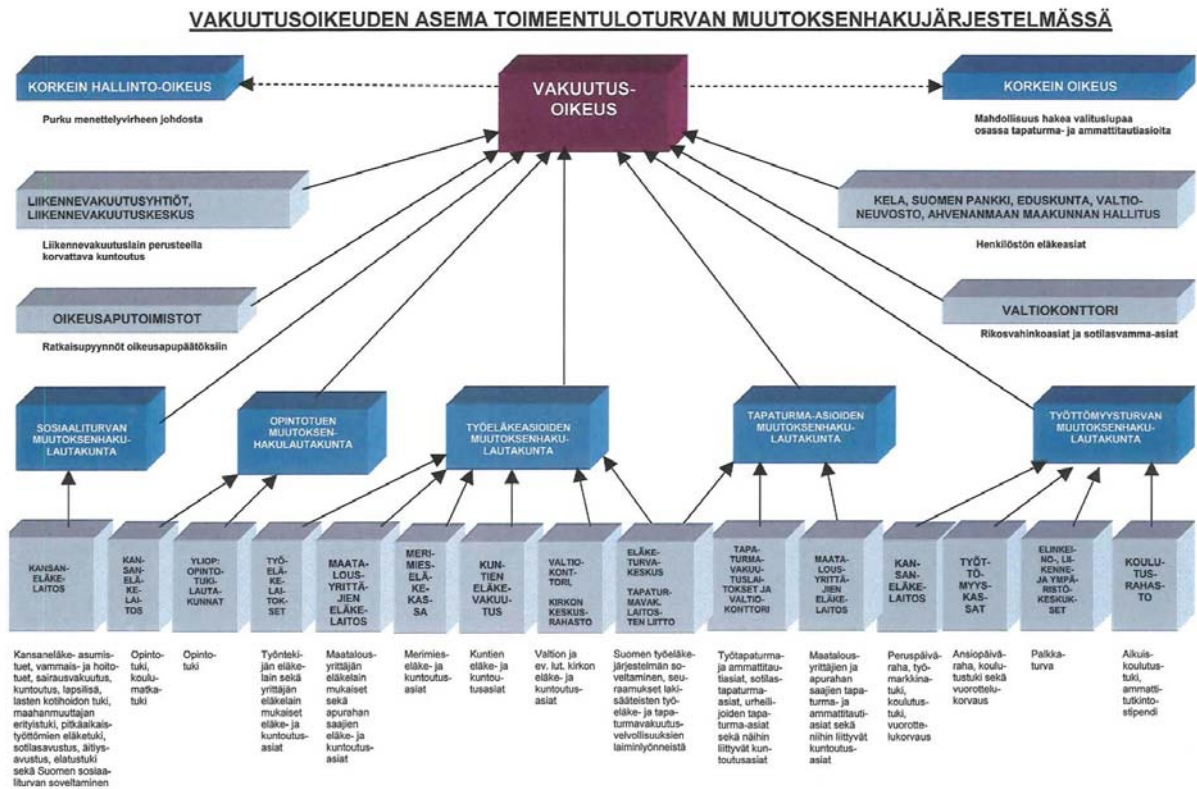
Vakuutusoikeus on toimeentuloturva-asioiden erityistuomioistuin. Vakuutusoikeus on ylin muutoksenhakuaste toimeentuloturva-asioiden valitusten käsittelyssä. Sen toiminnasta säädetään vakuutusoikeuslaissa, valtioneuvoston asetuksessa vakuutusoikeudesta sekä vakuutusoikeuden työjärjestyksessä. (Vakuutusoikeuden toiminta)

Vakuutusoikeudessa käsitellään monenlaisia asioita kuten henkilön oikeutta työeläkkeeseen, kansaneläkkeeseen, työttömyysetuuteen, palkkaturvaan, asumistukeen, opintotukeen yms. Erilaisia asiaryhmiä on yhteensä 42. (Vakuutusoikeuden toiminta)

Asioiden ratkaisemiseen osallistuvat ylituomari, laamannit, vakuutusoikeustuomarit, esittelijät, lääkärijäsenet ja asiantuntijajäsenet. Vakuutusoikeudessa on kolme osastoa, jotka ovat jakautuneet ratkaisukokoonpanoihin eli jaostoihin. Asian ratkaisuun osallistuvien jäsenten määrä riippuu asian asiaryhmästä. (Vakuutusoikeuden toiminta)

2.1 Vakuutusoikeuden tehtävät ja asema

Kuvassa 1 on esitetty vakuutusoikeuden asema ja tärkeimmät sidosryhmät muutoksenhakujärjestelmässä. Kuvasta ilmenee myös eri asiaryhmien kulku muutoksenhakujärjestelmässä.

Kuva 1. Vakuutusosoikeuden asema muutoksenhakujärjestelmässä (Vakuutusosoikeuden vuosikertomus 2009, 9.)

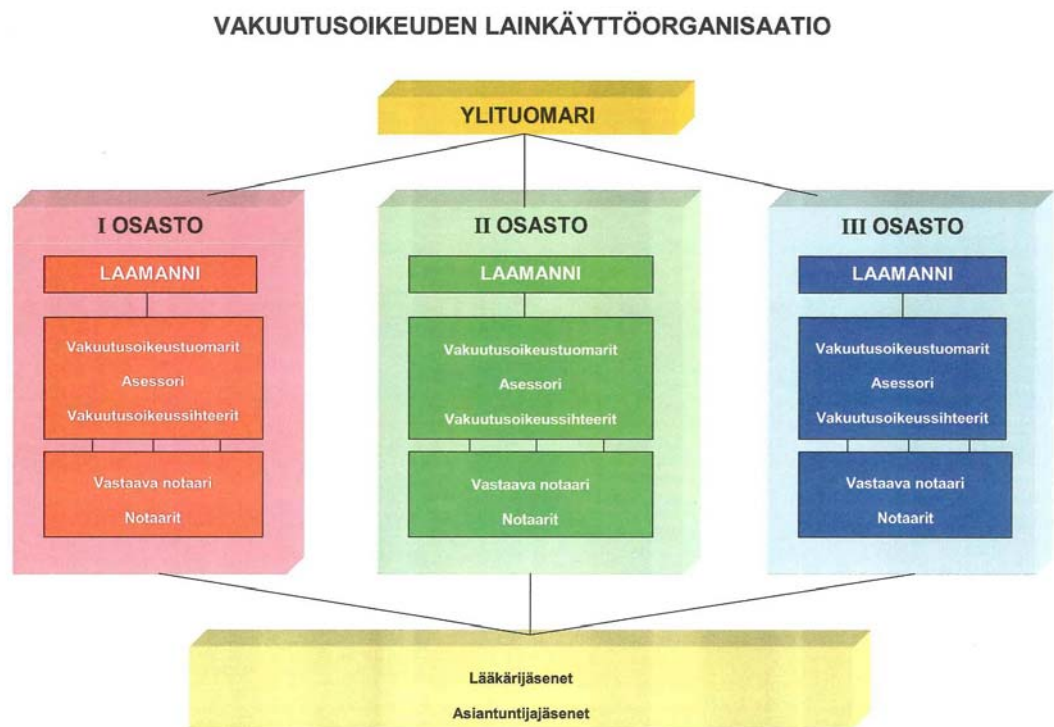
Muutoksenhakujärjestelmä toimeentuloturva-asioissa on pääasiassa kaksipuolainen. Ensi asteena vakuutusosoikeudessa käsiteltäviä toimeentuloturva-asioita ratkaisevat laitokset ja yhtiöt on kuvassa esitetty harmaissa laatikoissa. Näiden etuuslaitosten tekemiin päätöksiin voi hakea muutosta ensimmäisenä muutoksenhakuasteena toimivilta lautakunnilta, jotka ovat sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta, opintotuen muutoksenhakulautakunta, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta, tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta. Lautakuntien päätöksiin haetaan muutosta vakuutusosoikeudelta. (Vakuutusosoikeuden vuosikertomus 2009, 7.)

Joissain asiaryhmissä vakuutusosoikeuden ja etuuslaitoksen välillä ei ole lautakuntaa vaan etuuslaitoksen päätöksestä valitetaan suoraan vakuutusosoikeudelle. Tämä pätee esimerkiksi sotilasvammalain, rikosvahinkolain ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain mukaisiin asioihin. Myös Suomen Pankin sekä Ahvenanmaan maakuntahallituksen palveluksessa olevien henkilöiden eläkeasioissa valitus tehdään suoraan vakuutusosoikeuteen. (Antila, 2007, 84.)

Vakuutusoikeus on käsittelemissään asioissa ylin muutoksenhakuaste lukuun ottamatta eräitä tapaturmavakuutuslain, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain ja sotilastapaturmalain mukaisia asioita, joissa on mahdollisuus hakea valituslupaa korkeimmalta oikeudelta (Vakuutusoikeuden vuosikertomus 2009, 7). Muissa asioissa voidaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta hakea vakuutusoikeuden päätöksen purkamista vakuutusoikeudessa tapahtuneeseen olennaisesti päätökseen vaikuttaneeseen menettelyvirheeseen vedoten. (Antila, 2007, 83.)

2.2 Vakuutusoikeuden lainkäyttöorganisaatio

Kuvassa 2 on esitetty Vakuutusoikeuden lainkäyttöhenkilökunnan organisaatiokaavio. Seuraavaksi erittelen tarkemmin lainkäyttöhenkilökunnan tehtäviä.

Kuva 2. Vakuutusoikeuden lainkäyttöorganisaatio (Vakuutusoikeuden vuosikertomus 2009, 10.)

Vakuutusoikeuden johtamisesta ja tuloksellisuudesta vastaa ylituomari (Vakuutusoi-
keuslaki 1:1 §). Ylituomari toimii myös tarvittaessa puheenjohtajana osastoilla sekä
vahvistaa laamannien, vakuutusoikeustuomarien ja esittelijöiden työmäärät. (Vakuu-
tusoikeuden työjärjestys, 4.)

Kullakin osastolla on muodostettu useampia ratkaisukokoonpanoja eli jaostoja. Jaosto koostuu puheenjohtajasta, tarkastavasta jäsenestä ja esittelijästä. Asiaryhmästä riippuen ratkaisukokoonpanoon saattaa kuulua myös kaksi sivutoimista asiantuntijajäsentä ja yhden lakimiesjäsenen korvaa sivutoiminen lääkärijäsen lääketieteellisissä asioissa. Laamanni johtaa osaston toimintaa. Hän esimerkiksi määrittää ratkaisukokoonpanot, valvoo töiden tasaista jakautumista, valvoo ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta yms. (Vakuutusosoikeuden työjärjestys, 4.)

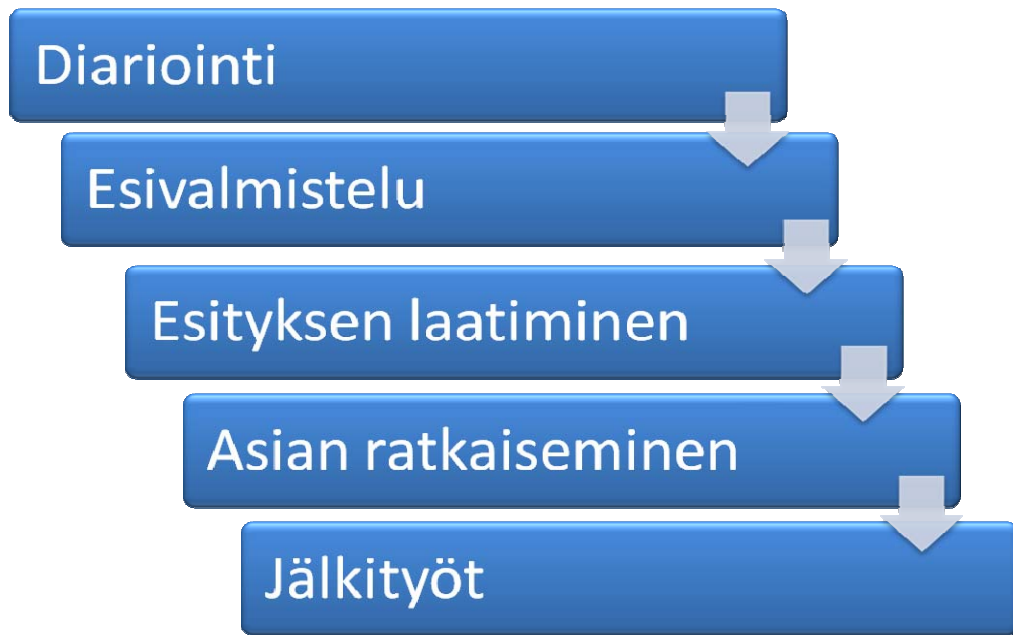
Jaoston puheenjohtajana toimii vakuutusosoikeustuomari. Puheenjohtaja määrää asioiden istuntopäivät ja toimii istunnossa puheenjohtajana sekä tekee tarpeen vaatiessa ehdotuksen asian siirtämisestä vahvennettuun tai täysistuntoon. Tarkastavana jäsenenä toimii vakuutusosoikeustuomari. Tarkastava jäsen vastaa päätösten asiatietojen paikkansapitävyydestä ja toimii puheenjohtajana säännönmukaisen puheenjohtajan ollessa estyneenä. (Vakuutusosoikeuden työjärjestys, 5.)

Asessori ohjaa ja neuvoo osaston esittelijöitä sekä suorittaa itse esittelijän tehtäviä. Hänen tehtävänä on myös osallistua töiden suunnitteluun, raportointiin sekä auttaa osaston laamannia töiden järjestelyssä. Esittelijä (vakuutusosoikeussihteeri) valmistelee hänelle jaetut asiat ratkaisukuntoon, esittelee valmistelemansa asiat ja osallistuu asiakaspalveluun mahdollisuuksien mukaan. (Vakuutusosoikeuden työjärjestys, 5 - 6.)

Vastaava notaari valvoo töiden tasaista jakautumista notaarien kesken, suorittaa notaarin tehtäviä, huolehtii notaarien työhön perehdyttämisen järjestämisestä yms. Notaarin tehtäviin kuuluvat asian esivalmistelun hoitaminen, asiakirjojen sitominen arkistossäännön edellyttämällä tavalla, osallistuminen asiakaspalveluun sekä muiden annettujen tehtävien suorittaminen. (Vakuutusosoikeuden työjärjestys, 6.)

2.3 Kela-asian kulku vakuutusosoikeudessa

Vakuutusosoikeudessa asian ratkaisukokoonpano riippuu asiaryhmästä ja -lajista. Ratkaisukokoonpanoon vaikuttaa myös se, onko käsiteltävä asia luonteeltaan lääketieteellinen vai lainopillinen. Kuvassa 3 olen käsitellyt Kansaneläkelaitoksen ensimmäisenä asteena ratkaiseman lääketieteellisen asian kulkua Vakuutusosoikeudessa. Näihin asioihin kaksijäsenisiä ratkaisukokoonpanoja voidaan soveltaa.

Kuva 3. Lääketieteellisen Kela-asian kulku Vakuutusosoikeudessa

Asian kulku vakuutusosoikeudessa alkaa valituksen saapumisesta vakuutusosoikeuden kirjaamoon ja sen diarioimisesta. Kirjaamossa asia kansitetaan diarioimisen jälkeen ja asiakirjat toimitetaan notaarille.

Esivalmisteluvaiheessa notaari hoitaa muun muassa kuulemiset sekä laatii käsittelymuistion. Käsittelymuistion laatimisen jälkeen asia siirretään lääkärijäsenelle lausuntoa varten. Lääkärin annettua lausuntonsa notaari hoitaa lääkärin mahdollisesti pyytämät konsultaatiopyynnöt ja siirtää asian jakohuoneeseen.

Jakohuoneesta asessori jakaa asian esittelijälle esityksen laatimista varten. Esittelijä tekee asiasta päätösluonnoksen ja esittelymuistion. Tämän jälkeen esittelijä toimittaa asian notaarille jätön tekemistä varten. Jätöksi kutsutaan esittelijän yhden viikon aikana tekemiä asioita. Jättövaiheessa valitaan asian ratkaisuun osallistuvat jäsenet sekä asian luonne varmistuu joko lääketieteelliseksi tai lainopilliseksi. Tässä vaiheessa notaari tulostaa jättölistat ja toimittaa asian tarkastavalle jäsenelle.

Tarkastava jäsen tutustuu asiaan ja tarkistaa muun muassa asiatietojen paikkansapitävyyden. Sen jälkeen tarkastava jäsen toimittaa asian puheenjohtajalle. Puheenjohtajan tutustuttua asiaan hän määrittää sille istuntopäivän, mikä on asian ratkaisupäivä.

Kolmijäsenistä asiaa ei ratkaista virallisessa istunnossa, vaan puheenjohtaja ilmoittaa esittelijälle, milloin asiasta voidaan laatia pöytäkirja, minkä jälkeen asiaa ei enempää

käsitellä. Pöytäkirjan luontipäivä on samalla asian istunto- ja ratkaisupäivä. Yhdellä pöytäkirjalla voi olla useamman eri muutoksenhakijan asioiden ratkaisutiedot, mutta käsiteltävä asiaryhmä on aina sama. Pöytäkirjaan merkitään, onko valitus hylätty, hyväksytty tai jätetty tutkimatta sekä ratkaisukokoonpano ja lainkohdat, joihin ratkaisu perustuu.

Jos asiassa on keskusteltavaa, niin puheenjohtaja järjestää esi-istunnon, jossa mukana ovat puheenjohtajan lisäksi tarkastava jäsen ja esittelijä. Lääkäri ei yleensä ole mukana tällaisissa istunnoissa.

Jälkityövaiheessa jaosto laatii päätöksen lopulliset perustelut ja tarkennukset sekä toimittaa asiakirjat tekstinkäsittelyyn puhtaaksi kirjoitusta varten. Tämän jälkeen esittelijä tarkistaa päätöksen vielä kertaalleen, toimittaa asiakirjat kointiin, minkä jälkeen hän allekirjoittaa päätöksen. Sitten asiakirjat menevät notaarille, joka sitoo asiakirjat arkistointikelpoiseen muotoon. Tämän jälkeen asiakirjat toimitetaan laamannille, joka lukee ratkaisut läpi ja valvoo osastonsa ratkaisujen yhdenmukaisuutta. Sen jälkeen vakuutusoikeuden päätös ja asiakirjat menevät postitusta varten lähettämöön.

2.4 Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen

2.4.1 Työryhmän toimeksianto

Vakuutusoikeudessa käsitellään henkilön perustoimeentulon kannalta keskeisiä etuuksia, joiden kiireellinen käsittely on ehdottoman tärkeää. Käsittelyajat ovat kuitenkin venyneet pitkiksi, esimerkiksi vuonna 2008 asian keskimääräinen käsittelyaika oli 13,6 kuukautta. Myös vakuutusoikeuden lääkärijäsenjärjestelmä on saanut osakseen paljon kritiikkiä. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen, 5.)

Oikeusministeriön asettaman työryhmän tehtävänä oli pohtia ratkaisuja esiin nostettuihin ongelmiin. Tavoitteena oli selvittää mahdollisuuksia kehittää henkilöstörakennetta, kokoonpanoja, lainkäyttöprosesseja, asioiden valmistelua ja vakuutusoikeuden muita menettelytapoja. Ongelmien ratkaisemiseksi tuli tehdä ehdotuksia, jotka tehostaisivat toimintaa ja vähentäisivät lisäresurssitarpeita. Ehdotukset tuli laatia hallituksen esityksen muotoon. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen, 13.)

2.4.2 Ratkaisuehdotukset

Mietinnössä on tehty runsaasti ehdotuksia vakuutusoikeuden ratkaisukokoonpanojen keventämiseen liittyen. Mietinnön mukaan vakuutusoikeus olisi edelleen päätösvaltainen nykyisissä kolmen ja viiden jäsenen kokoonpanoissa, mutta laissa erikseen säädettyissä asioissa se olisi päätösvaltainen myös muussa kokoonpanossa. Uusiksi kokoonpanoiksi ehdotetaan yhden tuomarin sekä yhden tuomarin ja lääkärijäsenen kokoonpanoa (kaksijäseninen kokoonpano). Lisäksi tietyissä asiaryhmissä ehdotetaan vähennettäväksi työoloja, yritystoimintaa ja sotilasvamma-asioita tuntevien jäsenten osallistumista ratkaisukokoonpanoihin. Ratkaisutoiminnan joustavoittamiseksi mahdollistettaisiin asioiden ratkaiseminen ilman istunnon järjestämistä jäsenten ollessa ratkaisusta yksimielisiä. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen, 5.)

Vakuutusoikeuslakiin ehdotetaan tehtävän muutoksia siten, että vakuutusoikeuden täysistunnon ja hallintoistunnon kokoonpanoja supistetaan. Myös nykyisin asetuksen tasolla säädetty esittelijän kelpoisuus toimia ratkaisukokoonpanon jäsenenä ehdotetaan lisättäväksi lakiin. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset lisäselvitysten vastaanottamisen rajoittamisesta ratkaisupäivään mennessä sekä vakuutusoikeuden velvollisuudesta toimittaa muutoksenhakijalle vireilletulokirje asian käsittelyyn liittyvistä asioista. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen, 5.)

Lääkärijäsenten osalta työryhmä on ehdottanut nimittämismenettelyn muuttamista. Tuomareiden nimittämismenettelyä vastaava sidonnaisuuksien ilmoittaminen ehdotetaan liitettäväksi myös lääkärijäsenten ja vakuutusoikeuden muiden asiantuntijajäsenten nimittämiseen. Lisäksi lääkärivarajäsenten nimike muutettaisiin heidän tehtäväänsä paremmin kuvaavaksi vakuutusoikeuden asiantuntijalääkäriksi. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen, 5.)

2.4.3 Lausuntoja työryhmämietinnöstä

Mietinnöstä pyydettiin lausuntoa 52 taholta. Vastauksia saatiin 34 kappaletta sekä lisäksi pyytämättä toimitettiin yksi lausunto. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä, 5.)

Lausunnonantajien keskuudessa vallitsi yksimielisyys siitä, että Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen on tarpeellista. Erimielisyyttä ilmeni vakuutusoikeuden lääkä-

rijäsenjärjestelmän kehittämisestä sekä työoloja, yritystoimintaa ja sotilasvamma-asioita tuntevien asiantuntijajäsenten käytön vähentämistä koskevista ehdotuksista. Myös vakuutusosoikeuden kokoonpanoja ja esittelijän asemaa koskeviin ehdotuksiin esitettiin erilaisia näkemyksiä. Muodollisista istunnoista luopuminen ja lisäselvitysten vastaanottamisen rajoittaminen ratkaisupäivään on useimpien lausunnonantajien mielestä mahdollista. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä, 12.)

Korkein hallinto-oikeus totesi lausunnossaan, että vakuutusosoikeus ratkaisee vuosittain enemmän asioita kuin mikään muu tuomioistuin Suomessa ja asiat, joita vakuutusosoikeus käsittelee, ovat tavallisten ihmisten näkökulmasta erittäin tärkeitä. Täten vakuutusosoikeudesta suurelle yleisölle syntyvä mielikuva vaikuttaa suuresti ihmisten luottamukseen hallintolainkäyttöä sekä koko tuomioistuinjärjestelmää kohtaan. Korkeimman hallinto-oikeuden mielestä mietinnön ehdotukset ovat hyviä sekä tehokkuutta parantavia, joten se kannattaa esitettyjä lainmuutoksia. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä, 16.)

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta kannatti vakuutusosoikeuden toiminnan kehittämistä, mutta huomautti, että tehostamissuunnitelmat eivät saa johtaa oikeusturvan ja asiantuntemuksen vähenemiseen. Käsittelyn läpinäkyvyyden lisäämiseen liittyviä toimenpiteitä lautakunta piti hyvinä. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä, 17.)

OP-Pohjola piti ehdotuksia pääsääntöisesti kannatettavina, mutta ei pitänyt toimenpiteitä käsittelyaikojen lyhentämiseksi riittävän tehokkaina. OP-Pohjolan mukaan osassa uudistuksissa on kysymys pelkästään nykyisen käytännön kirjaamisesta lakiin, jolloin tällaisilla toimilla ei ole merkitystä käsittelyaikoihin. Työryhmän olisi OP-Pohjolan mukaan pitänyt harkita merkittävämpiä toimia käsittelyaikojen lyhentämiseksi. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä, 17.)

Akava totesi, että työryhmästä puuttui kokonaan vakuutuslääketieteen sekä työelämän asiantuntijoiden edustus. Akavan mukaan mietinnön sisällöstä on havaittavissa työmarkkinajäsenten ratkaisutuomintaan tuoman asiantuntemuksen aliarvostus ja pyrkimys vähittäin poistaa nämä jäsenet ratkaisukokoonpanoista. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä, 18.)

Kaiken kaikkiaan työryhmämietinnön ehdotuksista annettiin positiivista palautetta ja vakuutusoikeuden kehittämistarpeesta kaikki tahot olivat yksimielisiä. Työryhmän kokoonpano tosin aiheutti kritiikkiä, koska se on monien tahojen mielestä liian suppea ja vakuutusoikeuspainotteinen. Etenkin ammattijärjestöt ja -liitot huomauttivat elinkeinoelämän asiantuntijoiden puuttuvan työryhmästä.

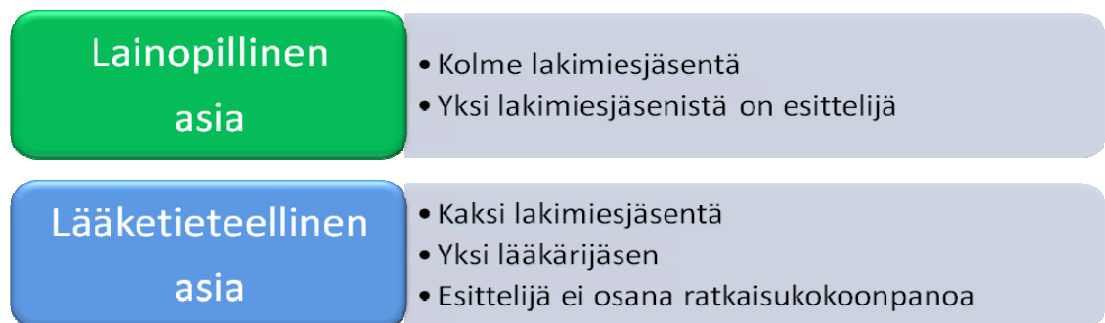
3 LAINSÄÄDÄNTÖ

3.1 Vakuutusoikeuslaki

Vakuutusoikeuslaissa säädetään VakO:n tehtävästä, henkilöstöstä, asioiden käsittelystä, ylimääräisistä muutoksenhakukeinoista sekä eräistä muista säännöksistä. Vakuutusoikeuslaista esittelen nykyisen lainsäädännön mukaiset ratkaisukokoonpanot sekä käsittelen uuden lainsäädännön aiheuttamia muutoksia kokoonpanoihin.

3.1.1 Ratkaisukokoonpanot

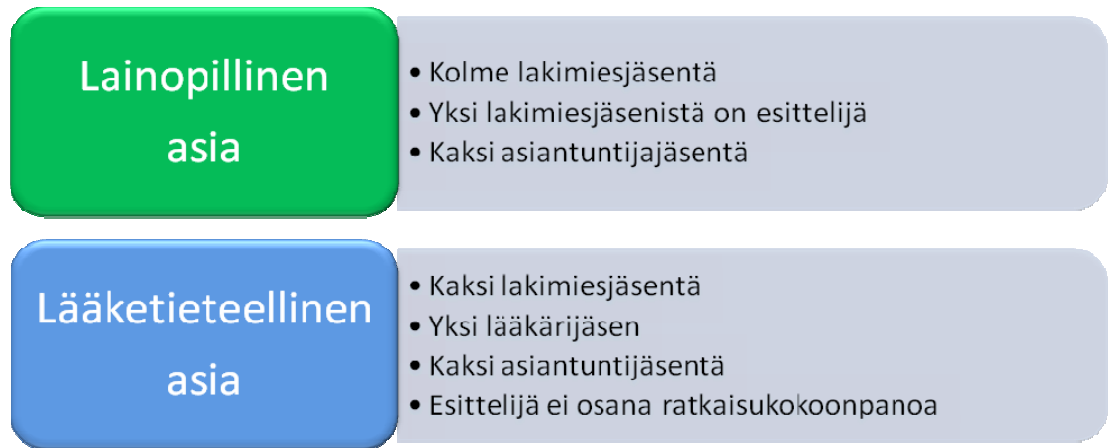
Nykyisessä vakuutusoikeuslaissa ratkaisukokoonpanoja käsitellään 10., 11. ja 12. pykälässä. Lainkäyttöasiat ratkaistaan joko kolmi- ja tai viisijäsenisessä kokoonpanossa.

Kuva 4. Vakuutusoikeuden kolmijäseniset ratkaisukokoonpanot

Kuvassa 4 on esitetty vakuutusoikeuden kolmijäseniset ratkaisukokoonpanot. Vakuutusoikeuslain 10. § mukaan lainkäyttöasiat ratkaistaan istunnossa, jossa puheenjohtajana on vakuutusoikeuden ylituomari, laamanni tai vakuutusoikeustuomari ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä. Lainopillisissa asioissa ratkaisukokoonpanoon kuuluu puheenjohtajan lisäksi vakuutusoikeustuomari (tarkastava jäsen) ja asian esittelijä. Tätä kokoonpanoa kutsutaan kolmijäseniseksi lainopilliseksi kokoonpanoksi.

Kokoonpanoon osallistuu esittelijän sijasta vakuutusoikeuden sivutoiminen lääkärijäsen, jos lääketieteellisellä selvityksellä voi olla vaikutusta asian ratkaisuun (kolmijäseninen lääketieteellinen kokoonpano). Kolmijäsenisessä lääketieteellisessä kokoonpanossa asiaan perehtyy neljä henkilöä, koska esittelijä ei ole osa ratkaisukokoonpanoa. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen, 40.)

Kuva 5. Vakuutusoikeuden viisijäseniset ratkaisukokoonpanot

Vakuutusoikeuslain 11. ja 12. §:ssä määritellään asiaryhmät, joiden käsittelyyn osallistuu kolmen jäsenen lisäksi kaksi asiantuntijajäsentä. Nämä kokoonpanot on esitelty kuvassa 5.

Eläkeasioiden, tapaturmavakuutusasioiden, työttömyysturva-asioiden ja palkkaturva-asioiden ratkaisemiseen osallistuu kaksi työoloja tai yritystoimintaa tuntevaa asiantuntijajäsentä. Sotilasvamma-asioiden käsittelyyn osallistuu taas kaksi niitä asioita tuntevaa asiantuntijajäsentä. Viisijäsenisessä lainopillisessa kokoonpanossa esittelijä on mukana yhtenä kolmesta lakimiesjäsenestä. Lääkärijäsen korvaa esittelijän kokoonpanossa, jos lääketieteellisellä selvityksellä voi olla vaikutusta asian käsittelyyn. Viisijäsenisessä lääketieteellisessä kokoonpanossa asiaan perehtyy kuusi henkilöä, koska esittelijä ei ole osa ratkaisukokoonpanoa. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen, 40.)

Lisäksi vakuutusoikeuslain 13. §:ssä säädetään vahvennetusta istunnosta ja täysistunnosta. Ylituomari tai laamanni voi siirtää asian tai siihen kuuluvan kysymyksen vahvennettuun istuntoon, jos asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaisulla saattaa olla periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta tai jos ratkaisu tulisi poikemaan aikaisemmasta käytännöstä. Ylituomari voi samoin kriteerein määrätä asian

täysistuntoon, mutta laamannilla vastaavaa oikeutta ei ole. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen, 41.)

Vahvennetussa istunnossa puheenjohtajana toimii ylituomari tai laamanni. Muina jäsenenä ovat kaikki asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet ja muut samalla osastolla toimivat vakuutusosoikeustuomarit ja osaston laamanni. Täysistunnossa puheenjohtajana toimii ylituomari ja muina jäsenenä ovat kaikki vakuutusosoikeuden laamannit ja vakuutusosoikeustuomarit. Lääkärjäsen osallistuu täysistuntoon, jos lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa ratkaisuun ja samoin asiantuntijajäsenet osallistuvat täysistuntoon kuten 11. ja 12. §:ssä säädetään. (Vakuutusosoikeuslaki 13§)

Vahvennettu istunto ja täysistunto ovat vähän käytettyjä kokoonpanoja. Vuonna 2008 ei järjestetty yhtään täysistuntoa, kun taas vuonna 2007 niitä järjestettiin kaksi. Vahvennettuja istuntoja järjestettiin vuonna 2008 yhdeksän kappaletta ja vuonna 2007 neljä. Vakuutusosoikeus ratkaisi vuonna 2007 hieman yli 10 000 ja vuonna 2008 hieman vajaa 10 000 asiaa. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen, 41.)

3.1.2 Ratkaisukokoonpanot uuden lainsäädännön mukaan

Työryhmämietinnössä esitetään erilaisia ehdotuksia vakuutusosoikeuden ratkaisukokoonpanojen kehittämiseksi ja niiden toiminnan tehostamiseksi. Mietinnössä mm. ehdotetaan viisijäsenisten kokoonpanojen keventämistä vähentämällä asiantuntijajäsenien käyttöä. Edellä mainitun lisäksi vakuutusosoikeuteen ehdotetaan uusiksi ratkaisukokoonpanoiksi yhden tuomarin sekä yhden tuomarin ja asiantuntijajäsenen (kaksijäseninen kokoonpano) kokoonpanoa. Näistä kokoonpanoista käsitellen yhden tuomarin ja asiantuntijajäsenen kokoonpanoa.

Kaksijäsenisistä ratkaisukokoonpanoista säädetään vakuutusosoikeuden muuttamisesta annetun lain 10 b §:ssä, joka on tämän työn liitteenä (Liite 1). Kyseinen kokoonpano koostuu lainoppineesta jäsenestä ja lääkärijäsenestä. Lainoppineena jäsenenä voi toimia ylituomari, laamanni tai vakuutusosoikeustuomari.

Työryhmä on mietinnössään maininnut, että hallinto-oikeuslain kolmannen luvun 12 a pykälässä on erityissäännös mielenterveysasioista, joissa kahden jäsenen kokoonpano muodostuu hallinto-oikeustuomarista ja näihin asioihin määrätystä asiantuntijajäsenestä. Vastaavanlaista kokoonpanoa voidaan mietinnön mukaan soveltaa vakuutusosoikeu-

dessa sellaisissa lääketieteellisissä asioissa, jotka ratkaistaan nykyisin kolmijäsenisessä lääketieteellisessä kokoonpanossa. Kaksijäsenisen kokoonpanon etuna kolmijäseniseen kokoonpanoon verrattuna on se, että siinä asiaan perehtyvien henkilöiden määrä laskee neljästä kolmeen, kun ratkaisukokoonpanosta otetaan toinen lakimiesjäsen pois. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen, 75.)

Kaksijäsenisiä kokoonpanoja tullaan mietinnön mukaan soveltamaan asiaryhmiin, joissa ratkaisu painottuu lääkärijäsenen erityisammattitaitoon. Ratkaistavaan asiaan ei myöskään saa liittyä sellaisia oikeudellisia ongelmia, jotka vaatisivat useamman lainoppineen jäsenen arviota. Tällaisia asioita ovat Kansaneläkelaitoksen ensimmäisenä asteena ratkaisemat asiat, joissa lääketieteellinen asia voi vaikuttaa asian ratkaisuun. Näitä asiaryhmiä ovat esimerkiksi vammaistukiasiat ja sairausvakuutuslain mukaiset asiat. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen, 75 - 76.)

Kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa asia voidaan ratkaista vain, jos molemmat jäsenet ovat asiasta yksimielisiä. Erimielisyystilanteissa asian käsittely tulee siirtää peruskokoonpanoon, mikä kaksijäsenisen kokoonpanon alaisissa asioissa tarkoittaa kolmijäsenistä lääketieteellistä ratkaisukokoonpanoa. Kaksijäsenisellä kokoonpanolla voidaan siis henkilömäärän osalta saavuttaa yksimielisessä asioissa etua, mutta erimielisyystapauksissa päädytään samaan tilanteeseen kuin nykyisin. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen, 75.)

3.1.3 Lausuntoja kaksijäsenisestä kokoonpanosta

Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittämisestä annetuissa lausunnoissa on esitetty mielinkiintoisia kysymyksiä ja huomioita kaksijäseniseen kokoonpanoon liittyen. Suurin osa lausunnonantajista pitää ratkaisukokoonpanojen keventämistä hyvänä ajatuksena, koska sen uskotaan lyhentävän käsittelyaikoja.

Tapaturma-asioiden muutoksenlautakunta piti ehdotusta hyvänä, kunhan uuden käytännön johdosta vapautuu voimavaroja muiden lainkäyttöasioiden ratkaisutoimintaan. Valtiokonttori näki kevennettyjen kokoonpanojen lyhentävän käsittelyaikoja, mutta muistutti, että ratkaisukäytännön täytyy säilyä yhdenmukaisena kokoonpanosta riippumatta. (Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä, 28.)

Kriittisissä lausunnoissa varoitettiin muutoksenhakijan oikeusturvan mahdollisesta heikkenemistä sekä esitettiin epäilyjä uuden käytännön toimivuudesta. Elinkeinoelämän Keskusliitto piti kaksijäsenisten ratkaisukokoonpanojen osalta ongelmallisena lääkärijäsenen vahvaa asemaa kokoonpanossa ja epäili rajanvedon vaikeutta ratkaisukokoonpanoa päätettäessä. Suomen Reumaliitto ry katsoi ratkaisukokoonpanojen keventämisen loukkaavan muutoksenhakijan oikeusturvaa sekä piti huolestuttavana kaksijäsenisen kokoonpanon käyttöä vammaisetuusasioissa, koska ne vaikuttavat keskeisesti muun muassa kuntoutukseen pääsyyn. Akava piti käsittelyaikojen lyhentämistä kannatettavana, mutta ei ratkaisukokoonpanoja pienentämällä. Akava huomautti myös, että ehdotuksesta ei ilmene, millä tavoin uudistukset nopeuttaisivat asioiden käsittelyä. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä, 28 - 31.)

3.2 Muu lainsäädäntö

Valtioneuvoston asetus vakuutusoikeudesta säätelee vakuutusoikeuden toimintaa, kun taas hallintolainkäyttölaki säättää vakuutusoikeuden lainkäyttötoiminnasta.

Valtioneuvoston asetuksessa vakuutusoikeudesta säädetään vakuutusoikeuden henkilööstön liittyvistä asioista ja heidän tehtävistään sekä johtoryhmän että hallintoistunnon tehtävistä. Asetuksessa säädetään myös lainkäyttöasian siirtämisestä vahvennettuun tai täysistuntoon sekä vakuutusoikeuden sivutoimisten jäsenten palkkioista. Myös esittelijän toimimisesta jäsenenä ratkaisukokoonpanossa on säädetty samassa asetuksessa.

Hallintolainkäyttölaki sisältää yleiset säännökset oikeusturvakeinoista ja menettelystä hallintolainkäytössä. Kyseistä lakia sovelletaan hallintotuomioistuimissa ja haettaessa muutosta hallintopäätöksiin (Hallberg, 1997, 34). Vakuutusoikeudessa hallintolainkäyttölakia sovelletaan vakuutusoikeuslain toisen luvun 16. §:n johdosta.

Hallintolainkäyttölaki on jaettu neljään osaan siten, että ensimmäisessä osassa ovat yleissäännökset lain soveltamisalasta, valitusoikeudesta ja valitusviranomaisesta, valitusosoituksesta ja puhevallan käyttämisestä. Toisessa osassa säädetään valituksen tekemisestä ja käsittelystä, asian selvittämisestä, päätöksenteosta ja päätöksen korjaamisesta. Kolmas osa koskee muuta hallintolainkäyttöä ja siihen sisältyvät säännökset ylimääräisestä muutoksenhausta sekä hallintoriita-asioista. Neljännessä osassa säädetään oikeudenkäyntikuluista ja annetaan täydentävät säännökset. (Hallberg, 1997, 34)

3.3 Oikeusturva

Vakuutusoikeuden ratkaisukokoonpanoja uudistaessa on otettava huomioon muutoksenhakijan oikeusturvan toteutuminen myös uudistusten jälkeen. Perustuslain 21. §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuinten tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslakivaliokunta on ottanut lausunnossaan 2/2006 kantaa tuomioistuinten kokoonpanoihin. Lausunnon mukaan tuomioistuinten kokoonpanon ja päätösvaltaisuuden sääntely on merkityksellistä etenkin perustuslain 21. §:n kannalta. Perustuslakivaliokunta toteaa, että tuomioistuimen ratkaisukokoonpanolla on vaikutuksia niin käsittelyn asianmukaisuuteen, nopeuteen sekä oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevien vaatimusten toteutumiseen.

Ennen perusoikeusuudistusta ja uutta perustuslakia antamassaan lausunnossa (PeVL 4/1982 vp, s 2/II) perustuslakivaliokunta on katsonut oikeusturvan edellyttävän muutoksenhakutuomioistuinten toimivan monijäsenisinä. Monijäsenisen kokoonpanon katsotaan edistävän asioiden monipuolista harkintaa ja sitä kautta myös oikeusturvaa. Toisaalta myös käsittelyn joutuisuus on olennaista oikeusturvakysymyksiä pohdittaessa. Valiokunta toteaa lausunnossaan päätösvaltaisten kokoonpanojen keventämisen käsittelyn asianmukaisuutta vaarantamatta mahdollistavan tuomioistuimen voimavarojen paremman kohdentamisen vaativien ja vähemmän vaativien asioiden käsittelyyn.

Työryhmämietinnössä on katsottu oikeusturvan voivan säilyä vaikka asian käsittelyyn osallistuisi peruskokoonpanoa vähemmän tuomareita. Asian lopputuloksen kannalta laajalla kokoonpanolla on merkitystä, jos asia koskee oikeudellisesti vaikeaa tulkintaongelmaa, yhteiskunnallisesti merkittävää ja laajaa kysymystä taikka asianosaisen kannalta tärkeää ja tosiseikoiltaan epäselvää tilannetta. Tällaisissa tilanteissa useamman jäsenen osallistuminen on tärkeää, sillä se tuo päätösharkintaan erilaisia näkökulmia ja laajemman asiantuntemuksen. Suppeamman kokoonpanon käsiteltäväksi taas voidaan antaa oikeudellisesti yksinkertaiset asiat, joissa ei ole laajaa oikeudenkäyntiaineistoa ja jotka eivät vaadi laajaa selvittelyä. Myös oikeuskäytännön vakiintuneisuus puoltaa suppeampien kokoonpanojen käyttöönottoa. (Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen, 71 - 72.)

Oikeusturvan osalta ratkaisukokoonpanojen keventämiselle ei vaikuta olevan estettä ja oikeusturvan voidaan jopa katsoa parantuvan, jos käsittelyn nopeus kasvaa. Suurin ongelma oikeusturvan sekä käsittelyn joutuisuuden kannalta on yhdenmukaisen ja selkeän käytännön luomisessa asioiden jaotteluun peruskokoonpanon ja kevennetyn kokoonpanon välillä.

4 VALMISTELU/TULOSTEN ANALYSOINTI

Asiaryhmät, joihin kaksijäsenistä ratkaisukokoonpanoa voidaan soveltaa, olivat minulle työtä aloittaessani tuntemattomia. Toteutin kyselyn sekä haastattelun vakuutusoi-
keuden lainkäyttöhenkilökuntaa saadakseni tietoa asiaryhmistä sekä saadakseni ideoi-
ta ohjeistuksen tekemiseen.

Kysely toteutettiin aikavälillä 7.9. - 21.9.2010. Haastattelut suoritin 26.10.2010. Seuraavaksi käsittelen sekä kyselyn että haastatteluiden tuloksia. Esittelen myös pääpiirteittäin kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon mahdollistavat asiaryhmät.

Hallituksen esityksestä tuli luonnos 27.9.2010. Tässä luonnoksessa on muutettu kaksijäsenistä ratkaisukokoonpanoa koskevaa 10 b pykälää siten, että kuntoutusasiat on määritelty peruskokoonpanossa ratkaistavaksi (liite 3). Tämän vuoksi en ota opinnäytetyössäni kantaa sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden kuntoutusasioihin enkä kansaneläkekuntoutusasioihin. Lopullista hallituksen esitystä ei tämän opinnäytetyön tekemisen aikana oltu vielä julkaistu.

4.1 Asiaryhmien esittely

Seuraavaksi esittelen suppeammassa ratkaisukokoonpanossa käsiteltävät asiaryhmät. Jokaisen asiaryhmän kohdalla on esitelty kyseessä olevan tuen sisältö ja tarkoitus. Vakuutusoi-
keuteen tulevat valitukset koskevat yleensä tuen myöntämiseen liittyviä erimielisyyksiä etuuslaitoksen ja etuuden hakijan välillä.

4.1.1 Vammaistuet

Vakuutusoi-
keudessa käsitellään kahdenlaisia vammaistukia. Niitä ovat 16 vuotta täytäneen vammaistuki ja alle 16-vuotiaan vammaistuki.

16 vuotta täyttäneen vammaistuen tavoitteena on tukea muiden kuin eläkkeellä olevien pitkäaikaisesti sairaiden tai vammaisten henkilöiden selviytymistä jokapäiväisessä elämässä, osallistumista työhön tai opiskeluun sekä toimintakyvyn ylläpitämistä, kotona asumista, kuntoutusta ja hoitoa. Vammaistukea myönnetään sairaudesta tai vammasta aiheutuvan haitan, tarvittavan avun, palvelusten ja erityiskustannusten korvaamiseksi. (16 vuotta täyttäneen vammaistuki, 6.)

Alle 16-vuotiaan vammaistuen tavoitteena on tukea pitkäaikaisesti sairaan tai vammaisen lapsen selviytymistä jokapäiväisessä elämässä. Vammaistukea maksetaan korvaukseksi tavanomaista suuremmasta rasituksesta ja sidonnaisuudesta, joka aiheutuu sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta. (Alle 16-vuotiaan vammaistuki, 6.)

4.1.2 Eläkettä saavan hoitotuki

Hoitotuen tavoitteena on tukea pitkäaikaisesti sairaan tai vammaisen eläkkeensaajan selviytymistä jokapäiväisessä elämässä sekä hänen toimintakykynsä ylläpitämistä, hänen kotona asumistaan, kuntoutustaan ja hoitoaan. Tuella korvataan myös toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuvia erityiskustannuksia. Taloudellista tukea antamalla pyritään helpottamaan avun ja palvelusten hankkimista ja siten estämään eläkkeensaajan laitoshoidon joutuminen. (Eläkettä saavan hoitotuki, 6.)

4.1.3 Sairausvakuutuslain mukaiset asiat

Sairausvakuutuslain mukaiset asiat on käsiteltävistä asiaryhmistä suurin sekä sisällöllisesti että asiamääriltään. Tämä asiaryhmä sisältää valitukset, jotka koskevat työterveyshuoltoa, sairaanhoitokorvauksia, matkakustannusten korvauksia, lääkekorvauksia sekä sairauspäivärahan myöntämistä.

Työterveyshuoltolakia sovelletaan työhön, jossa työnantaja on velvollinen noudattamaan työturvallisuuslakia. Työturvallisuuslakia sovelletaan työsopimuksen perusteella tehtävään työhön sekä virkasuhteessa tai siihen rinnastettavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa tehtävään työhön. Työturvallisuuslain perusteella työterveyshuollon soveltamisalaan kuuluu siten työ- ja virkasuhteessa tehtävä työ. (Työterveyshuolto, 8.)

Sairausvakuutuslain mukaisesti vakuutetulla henkilöllä on oikeus saada korvausta tarpeellisista sairaanhoidon sekä raskauden ja synnytyksen aiheuttamista kustannuksista. Sairausvakuutuksesta korvataan lääkärin ja hammaslääkärin sairauden hoitoon määräämien korvattavien lääkkeiden tarpeellisia kustannuksia. (Lääkekorvaukset, 6.)

Matkakorvauksen tavoitteena on turvata asiakkaalle yhtäläinen oikeus päästä hoitoon, tutkimukseen tai kuntoutukseen asuinpaikasta riippumatta ja korvata tästä matkasta aiheutuneet tarpeelliset matkakustannukset. Asiakas maksaa korvattavasta matkasta enintään 9,25 euron kiinteän omavastuuosuuden yhdensuuntaiselta matkalta. Matkakustannuksilla on 157,25 euron vuotuinen omavastuuosuus eli matkakatto. (Matkakorvaukset, 6.)

Sairauspäiväraha korvaa vakuutetun ansionmenetystä ajalta, jona hän on estynyt tekemästä työtään sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi. Työhön rinnastetaan esimerkiksi opiskelu ja työttömänä työnhakijana olo. Sairauspäiväraha on tarkoitettu korvaamaan alle vuoden kestävästä sairaudesta johtuvaa ansionmenetystä. (Sairauspäiväraha, 6.)

Sairausvakuutuksen tavoite on täydentää julkista terveydenhuoltoa ja pienentää asiakkaan kustannuksia, jotka aiheutuvat yksityisten terveydenhuoltopalvelujen käyttämisestä. Sairausvakuutuslain perusteella korvataan vakuutetulle osa yksityislääkärin perimistä palkkioista, kun kyseessä on tarpeellinen sairauden hoito. Tarpeellisena hoitona pidetään sairauden, raskauden tai synnytyksen vuoksi annettua yleisesti hyväksyttyä, hyvän hoitokäytännön mukaista hoitoa. (Lääkäripalkkiot, 5.)

4.2 Kyselyn tavoite ja toteutus

Työni aluksi suunnittelin ja toteutin vakuutusosoikeuden lainkäyttöhenkilökunnalle suunnatun kyselyn (Liite 2). Kyselyn tarkoituksena oli selvittää lainkäyttöhenkilökunnan mielipiteitä eri asiaryhmien soveltuvuudesta kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon käsiteltäväksi sekä siitä, missä vaiheessa ratkaisuprosessia ehdotus kokoonpanosta tehdään.

Viikko ennen kyselyn toteuttamista tiedotin vakuutusosoikeuden lainkäyttöhenkilökunnalle tulevasta kyselystä ja sen tarkoituksesta sähköpostilla. Kysely toteutettiin jakamalla vastaajille vastauslomakkeet. Kyselyn mukana toimitin vastaajille saatekirjeen,

jossa toistin vielä tutkimuksen tarkoituksen sekä annoin ohjeet vastausten palauttamiseksi. Vastaajille annettiin kaksi viikkoa vastausaikaa.

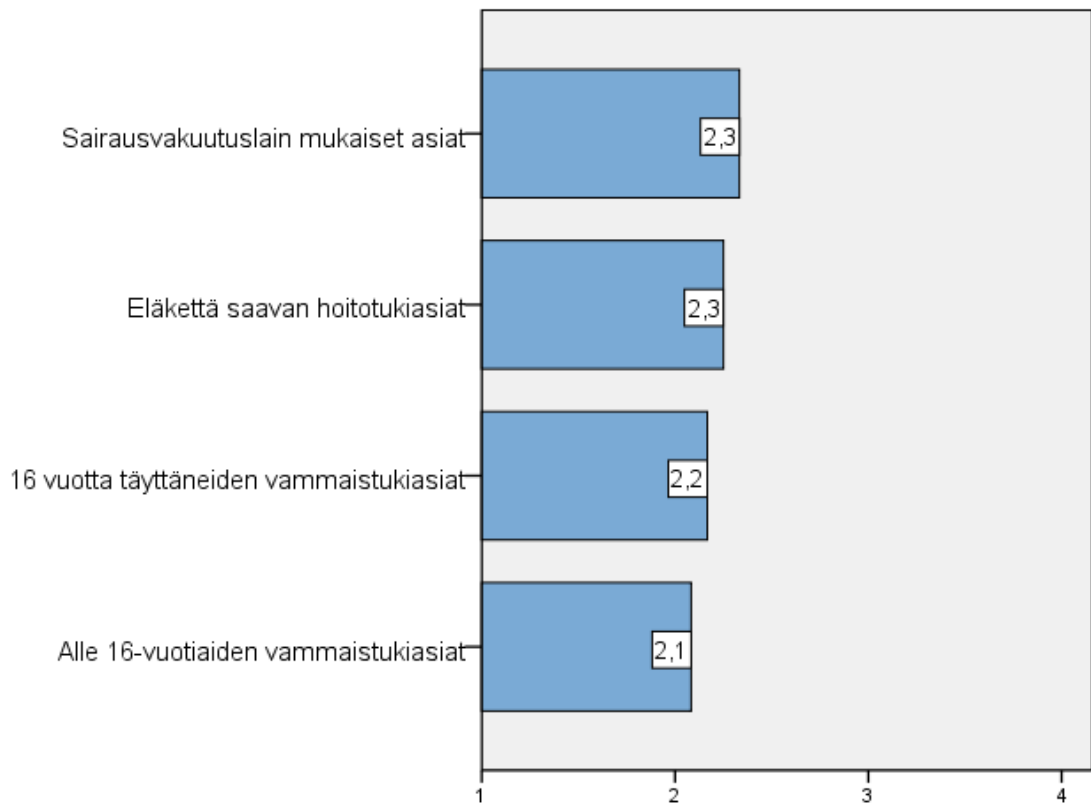
4.3 Kyselyn tulokset

Kyselyyn vastasi 35 henkilöä. Lainkäyttöhenkilökuntaa vakuutusosoikeudessa on 54 henkilöä. Vastausprosentti oli 65 %. Vastanneista 18 oli vakuutusosoikeustuomareita ja 17 esittelijöitä.

Kyselystä saamiani vastauksia olen havainnollistanut SPSS-ohjelmalla tuottamallani kuvalla ja taulukolla. Tuloksista on havaittavissa kritiikkiä uudistusta kohtaan, mutta vastausten joukossa oli myös paljon positiivista palautetta sekä käytännöllisiä ideoita. Etenkin avoimen palautteen muodossa sain paljon hyödyllisiä kommentteja.

4.3.1 Asiaryhmien soveltuvuus

Ensimmäisessä kysymyksessä on selvitetty lainkäyttöhenkilökunnan mielipiteitä kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon soveltuvuudesta tiettyjen asiaryhmien osalta. Valitut asiaryhmät olivat Kansaneläkelaitoksen ensimmäisenä asteena ratkaisemia, joissa jokainen tapaus oli lähes poikkeuksetta lääketieteellinen. Kysymyksenasettelussa on otettu huomioon myös suppeamman ratkaisukokoonpanon vaikutus muutoksenhakijan oikeusturvaan. Vastausasteikko on tarkoituksella asetettu karkeaksi, koska kenelläkään ei ole vielä kokemusta suppeamman kokoonpanon käytöstä. Todella tarkkojen (esim. prosenttimääriäisten) vastausvaihtoehtojen tarjoaminen tuntui tässä yhteydessä tarpeettomalta.

Kuva 6. Asiaryhmien soveltuvuus kaksijäsenisen kokoonpanon ratkaistavaksi

Kuvassa 6. on esitetty tuomareiden ja esittelijöiden vastausten keskiarvo ensimmäisen kysymyksen tuloksista. Vaihtoehto 9 on tulkittu aineistossa puuttuvaksi vastaukseksi, eikä niitä ole otettu huomioon kuvassa. Vastausvaihtoehto 1 tarkoitti sitä, että asia ei sovellu ollenkaan kaksijäsenisen kokoonpanon käsiteltäväksi. Vaihtoehto 2 mukaan alle puolet asioista soveltuu suppeamman kokoonpanon käsiteltäväksi ja vaihtoehto 3 mukaan yli puolet. Vastausvaihtoehto neljä taas tarkoitti sitä, että suurin osa asioista soveltuu kevennetyn kokoonpanon ratkaistavaksi.

Tulosten perusteella näyttäisi siltä, että jokaisessa asiaryhmässä olisi jotain asioita, jotka voitaisiin ratkaista yhden tuomarin ja asiantuntijajäsenen kokoonpanossa. Mikään kyseisistä asiaryhmistä ei kyselyn perusteella ole lähtökohtaisesti mahdoton käsiteltäväksi suppeammassa kokoonpanossa.

Kuva 6 osoittaa tulosten keskiarvon, mutta vastauksissa oli jonkun verran hajontaa. Eniten hajontaa oli tuomareiden keskuudessa. Tuomareiden vastauksissa oli kriittisiä kannanottoja, joissa kaikki asiaryhmät oli merkitty vastausvaihtoehdolla 1. Tuomareiden joukosta löytyivät kuitenkin myös uudistukseen myönteisimmin suhtautuvat hen-

kilöt, jotka katsoivat lähes kaikkien asiaryhmien soveltuvan suppeamman kokoonpanon käsiteltäväksi. Suurin osa tuomareiden vastauksista oli näiden kahden ääripään välissä. Tuomareiden keskuudessa on selvästi erimielisyyttä kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon hyödyllisyydestä sekä soveltuvuudesta vakuutusosoikeuden ratkaisutoimintaan.

Esittelijöiden kanta kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon soveltuvuudesta eri asiaryhmiin oli melko yhtenäinen. Useimmat olivat sitä mieltä, että alle tai yli puolet asioista voitaisiin ratkaista kaksijäsenisessä kokoonpanossa. Harva esittelijä tyrmäsi uudistuksen kokonaan. Esittelijöiden vastauksissa oli huomattava määrä kantaaottamattomia, eli vastausvaihtoehto 9 valinnoita. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että esittelijät ovat olleet vakuutusosoikeuden palveluksessa vähemmän aikaa kuin vakuutusosoikeustuomarit. Täten he eivät välttämättä tunne kaikkia asiaryhmiä niin laajasti, että olisivat pystyneet arvioimaan kaikkien kysyttyjen asiaryhmien soveltuvuutta suppeamman kokoonpanon käsiteltäväksi.

4.3.2 Ehdotus ratkaisukokoonpanosta

Toisessa kysymyksessä selvitin lainkäyttöhenkilökunnan mielipidettä, missä vaiheessa ja kenen toimesta ehdotus kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon käyttöönotosta tulisi tehdä. Vaihtoehtoisissa on esitetty asian käsittelyvaihe sekä asian sen hetkinen käsittelijä.

Taulukossa 1 on esitetty toisen kysymyksen tulokset eriteltynä vastaajaryhmittäin. Vastausten määrä kertoo sen, kuinka moni vastaaja on valinnut kyseisen vaihtoehdon. Yksi tuomareista on jättänyt kysymykseen vastaamatta ja osa esittelijöistä on valinnut useamman kuin yhden vaihtoehdon, jonka vuoksi vastausten määrä eroaa vastaajien määrästä.

Seuraavissa sarakkeissa kerrotaan, kuinka monta prosenttia vastaajista on valinnut vaihtoehdon ja kuinka monta prosenttia vastauksista on kohdistunut kyseiselle vaihtoehdolle. Taulukosta on poistettu ne vaihtoehdot, jotka eivät ole saaneet lainkaan kannatusta. Vaille kannatusta jäivät ehdotukset kirjaamosta ja lääkärijäsenestä asioiden seulojina. Tosin eräs tuomari mainitsi kommentissaan, että jos on määritelty tarpeeksi selkeät asiaryhmät tai ratkaisukysymykset, niin silloin jo kirjaamossa voitaisiin tehdä ehdotus käytettävästä ratkaisukokoonpanosta.

Taulukko 1. Suppeamman ratkaisukokoonpanon ehdottaja

Vastaaja		Vastaukset		% Vastaa- jista
		Vastausten määrä	% Vastauk- sista	
Esittelijä	Esivalmistelu/Notaarit	3	15,0%	17,6%
	Esivalmistelu/Vastaavat notaarit	1	5,0%	5,9%
	Juttujen jako/Asessorit	6	30,0%	35,3%
	Ratkaisuehdotus/Esittelijät	10	50,0%	58,8%
	Yhteensä	20	100,0%	
Tuomari	Esivalmistelu/Notaarit	2	11,8%	11,8%
	Juttujen jako/Asessorit	8	47,1%	47,1%
	Ratkaisuehdotus/Esittelijät	5	29,4%	29,4%
	Mikä/Kuka?	2	11,8%	11,8%
	Yhteensä	17	100,0%	

Esittelijöistä yli puolet on sitä mieltä, että ehdotus suppeammasta ratkaisukokoonpanosta tulisi olla esittelijän vastuulla. Myös asessorit ovat saaneet paljon kannatusta. Notaarien ja vastaavien notaarien kannalla on hieman vajaa viidennes esittelijöistä.

Tuomareiden keskuudessa vajaa puolet antaisi vastuun ratkaisukokoonpanon ehdottamisesta asessoreille. Ehdotus esittelijöistä on saanut myös hyvin kannatusta, melkein 30 % kaikista tuomareiden äänistä. Tuomareiden vastauksissa notaarit eivät ole yhtä

hyvin edustettuina kuin esittelijöillä. Avoimeen vaihtoehtoon tuomareilta oli tullut kaksi vastausta. Näissä vastauksissa kritisoiin uudistusta, eikä haluttu ottaa kantaa ehdotuksen tekijään.

4.3.3 Kommentit

Kyselyn lopussa oli avoin palauteosio, jossa pyysin vastaajia antamaan palautetta kyselystä sekä esittämään kyselyn aikana heränneitä ideoita. Esittelijät antoivat 4 kommenttia ja tuomarit 11.

Esittelijät ottivat kantaa kokoonpanoehdotuksen tekijään sekä kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon soveltamisalaan. Erään vastaajan mukaan esittelijä on asian käsittelyssä ensimmäinen henkilö, joka on perehtynyt asiaan tarpeeksi perusteellisesti voidakseen tehdä ehdotuksen kokoonpanosta. Toisen esittelijän mielestä jo notaari voisi tehdä alustavan ehdotuksen, johon esittelijä ottaisi kantaa ratkaisuesityksensä yhteydessä. Kommenteissa korostetaan esittelijän asemaa kokoonpanon ratkaisijana, mikä on esittelijöiden yleinen kanta kyselyn perusteella.

Tuomareiden kommentit olivat kriittisiä ja niistä oli havaittavissa epäusko uudistuksen mahdollisia hyötyjä kohtaan. Monet esittivät muutoksenhakijan oikeusturvan laskevan suppeammissa kokoonpanoissa. Useat vastaajat huomauttivat vakuutus oikeuden olevan ylin muutoksenhakuaste, minkä vuoksi ratkaisukokoonpanoja ei voida supistaa oikeusturvaa vaarantamatta. Eräs tuomari uskoi ratkaisujen laadun laskevan, jos kokoonpanosta otetaan yksi lainoppinut jäsen pois. Uudistuksen uskottiin myös lisäävän työmäärää, koska kokoonpanon valinta voi aiheuttaa ongelmia, mikä saattaa osaltaan kasvattaa käsittelyaikoja. Jotkut vastaajat epäilivät puheenjohtajan työmäärän kasvavan sekä uskoivat useiden erilaisten ratkaisukokoonpanojen aiheuttavan ongelmia ja sekaannuksia. Tuomarit eivät kommenteissaan ottaneet erikseen kantaa ratkaisukokoonpanon valitsijaan, vaan painottivat selkeiden ja yksinkertaisten ohjeiden merkitystä.

Kaiken kaikkiaan kyselyn vastauksista oli havaittavissa paljon epävarmuutta ja ennakoluuloja uudistusta kohtaan. Kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon käyttöönotto on iso uudistus, joka toteutuessaan muuttaa toimintatapoja paljon tiettyjen asiaryhmien osalta. Muutokset työtehtävissä tai toimintatavoissa aiheuttavat usein epävarmuutta, joten kyselyssä ilmennyt kriittisyys ei ole yllättävää.

Uudistusta ei kuitenkaan kokonaan tyrmätty, vaan jokaisessa kyselyssä esiintyneessä asiaryhmässä on tulosten mukaan suppeamman kokoonpanon käsiteltäväksi soveltuvia asioita. Kyselystä saamani tulokset ja kommentit antoivat minulle runsaasti hyviä ideoita, jotka otin huomioon ohjeistusta tehdessäni.

4.4 Haastattelut

Lainkäyttöhenkilökunnalle tekemäni kyselyn lisäksi päätin haastatella muutamaa vakuutusoikeustuomaria. Haastattelemani tuomarit ovat olleet vakuutusoikeuden palveluksessa pitkään, ja heillä on paljon kokemusta vakuutusoikeuden ratkaisutoiminnasta. Heidän kanssaan keskustelemalla sain paljon hyödyllistä tietoa kaksijäseniseen kokoonpanoon soveltuvista asiaryhmistä.

Haastattelin 5:ttä vakuutusoikeustuomaria, joista 2 oli tarkastavia jäseniä ja 3 oli puheenjohtajia. Haastatteluissa keskustelimme seuraavista asioista:

- jakokriteerit asiaryhmittäin
- kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon puheenjohtaja
- suppeamman ratkaisukokoonpanon ehdotus

4.4.1 Jakokriteerit asiaryhmittäin

Asioiden jakokriteerien pohtiminen oli tärkein osa haastattelua. Itselläni ei ole kokemusta ratkaisutoiminnasta, joten haastattelujen avulla pystyin saamaan työhöni ratkaisutoiminnan asiantuntijoiden näkökulman. Tämän haastatteluosion tarkoituksena oli muodostaa selkeitä ja yksinkertaisia kriteereitä, joiden perusteella jako suppeaan ratkaisukokoonpanoon voisi tapahtua.

Kaksijäsenistä ratkaisukokoonpanoa käsitellään vakuutusoikeuden muuttamisesta annetun lakiehdotuksen 10 b §:ssä. Lakiehdotuksen mukaan vakuutusoikeus on päätösvaltainen kaksijäsenisessä kokoonpanossa, jollei asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmijäsenisen ratkaisukokoonpanon käyttöä. Pykälää on mielestäni tulkittava niin, että kaikki kyseisessä pykälässä mainitut asiaryhmät on lähtökohtaisesti ratkaistava kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa. Haastatteluissa tehtä-

väksi jäi siis pohtia näiden asiaryhmien kohdalta niitä hankalia tapauksia, joissa kolmijäseninen kokoonpano olisi tarpeen.

Vakuutusosoikeudessa vaativista asioista on olemassa ohjeistusta ylituomarin työohjeessa 4/2010. Tässä ohjeessa mainitut yleiset kriteerit todettiin haastatteluissa pätevän kaikkii asiaryhmiin. Näiden asioiden lisäksi haastatteluissa tuli ilmi muitakin kriteerejä.

Kaikissa asiaryhmissä haastavaksi voidaan haastateltujen mukaan todeta tapaukset, jossa Kansaneläkelaitoksen antamien etuusohjeiden soveltamisessa on tulkinnanvaraa. Kyseisiä ohjeita on alemmissa asteissa saatettu tulkita liian tiukasti tai niitä on voitu soveltaa kokonaan väärin. Tällaiset asiat tulisi käsitellä peruskokoonpanossa. Haastaviksi voidaan arvioida myös sellaiset asiat, joissa alemmissa muutoksenhakuasteissa on äänestetty ratkaisusta.

Taloudellinen intressi voisi haastateltujen mukaan olla yksi kaikkia asiaryhmiä koskeva kriteeri. Jos ratkaistavana olevassa tapauksessa olisi kyseessä ns. pieni taloudellinen intressi, niin asia voitaisiin ratkaista kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa. Ongelmaksi muodostuu kuitenkin ”pienen” taloudellisen intressin määrittäminen. Vakuutusosoikeudessa käsiteltävät asiat ja muutoksenhakijoina olevat henkilöt ovat hyvin erilaisia, joten rajan vetäminen pienen ja ison taloudellisen intressin välille on vaikeaa. Rajanveto osoittautui sen verran ongelmalliseksi, että tästä kriteeristä päätettiin luopua.

Sairausvakuutuslain mukaisissa asioissa lakiehdotuksessa on säädetty, että työterveyshuollon korvauksia koskevia asioita ei voida ratkaista kaksijäsenisessä kokoonpanossa. Tämän lisäksi haastatteluissa ilmeni, että matkakorvauksia käsittelevät asiat ovat suurimmilta osin lainopillisia, joten niiden käsittelyyn suppeampi kokoonpano ei sovi. Sen sijaan lääkekorvauksia, sairaanhoitokorvauksia ja sairauspäivärahaa koskevat valitukset pystyttäisiin ratkaisemaan kevennetyssä kokoonpanossa.

Muut kolme asiaryhmää ovat kaikki lääketieteellisiä ja ratkaisu painottuu lääkärijäsenen ammattitaitoon. Näihin asiaryhmiin haastatellut eivät keksineet kriteerejä, vaan ne voidaan lähtökohtaisesti ratkaista kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa, ellei joku yleisistä kriteereistä täyty.

Näiden kriteerien pohtiminen osoittautui yllättävän hankalaksi. Kenelläkään ei vielä ole kokemusta kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon toiminnasta, minkä vuoksi tuomarien oli vaikea ottaa kantaa asiaan. Osa tuomareista myös ilmaisi mielipiteensä kyseisen kokoonpanon sopimattomuudesta vakuutusosoikeuteen.

4.4.2 Kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon puheenjohtaja

Vakuutusosoikeuden muuttamisesta annetun lakiehdotuksen 10 b §:ssä todetaan, että kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon lainoppineena jäsenenä toimii ylituomari, laamanni tai vakuutusosoikeustuomari. Käytännössä lainoppineena jäsenenä toimii useimmiten vakuutusosoikeustuomari. Kyseisessä pykälässä ei kuitenkaan oteta kantaa siihen, tuleeko tehtävä nykyisten tarkastavien jäsenten vai puheenjohtajien vastuulle. Tämä oli yksi asia, josta halusin kuulla haastateltavien mielipiteitä.

Aluksi ehdotin kevennetyn ratkaisukokoonpanon puheenjohtajaksi tarkastavaa jäsentä. Silloin asia kulkisi vakuutusosoikeuden nykyisen työjärjestyksen mukaan. Tällainen järjestys ei myöskään sekoittaisi asian kulkua, mikäli asia päädyttäisiin ratkaisemaan peruskokoonpanossa.

Haastateltavien keskuudessa molemmat vaihtoehdot saivat kannatusta. Tarkastavat jäsenet uskoivat pystyvänsä toimimaan suppeamman kokoonpanon puheenjohtajina. Etenkin kun asioiden ratkaisu painottuu suureksi osaksi lääkärijäsenen asiantuntemukseen.

Puheenjohtajien mielestä vain heillä on tarpeeksi kokemusta toimia kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon puheenjohtajina. Puheenjohtajat ovat olleet tarkastavia jäseniä kauemmin vakuutusosoikeuden palveluksessa, ja heillä on enemmän kokemusta sekä parempi rutiini asioiden käsittelyyn. Puheenjohtajien mielestä tarkastavan jäsenen toimiminen puheenjohtajana on oikeusturvan kannalta ongelmallista heidän vähäisemmän kokemuksensa takia.

Useat haastateltavat huomauttivat kaksijäsenisen kokoonpanon käyttöönoton järkyttävän nykyisin vallitsevaa töiden tasapainoa, koska toisen lakimiesjäsenen työpanos häviää tietyistä asiaryhmistä. Näin säästyvää aikaa on työryhmäehdotuksen mukaan tarkoitus käyttää vakuutusosoikeuden ratkaisujen kehittämiseen ja uusien asioiden ratkaisuun.

Haastattelujen jälkeen tulin siihen tulokseen, että kaksijäsenisen kokoonpanon puheenjohtajina toimivat vakuutusoikeuden nykyiset puheenjohtajat. Tämä järjestely poikkeaa nykyisestä työjärjestyksestä. Uskon kuitenkin, että sekaannukset pystytään välttämään selkeillä ohjeistuksilla sekä merkitsemällä kevennetty kokoonpano asian kansiin selkeästi. Vakuutusoikeuden työjärjestystä voitaisiin muuttaa lisäämällä puheenjohtajien tehtävien kohdalle maininta siitä, että heidän tehtäviinsä kuuluu toimia kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon puheenjohtajina.

4.4.3 Kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon ehdotus

Lopuksi kysyin haastateltavien mielipidettä siitä, kenen tulisi tehdä ehdotus suppeamman kokoonpanon käyttöönotosta. Myöskään tähän asiaan ei ole työryhmän esityksessä otettu kantaa.

Ratkaisukokoonpanoehdotuksen tekijällä ei ole haastateltavien mukaan kovin suurta merkitystä. Tärkeintä on se, kuka päättää asiasta lopullisesti. Lopullinen päätäntävalta ratkaisukokoonpanosta pitäisi haastateltavien mukaan olla vakuutusoikeustuomarilla, joka toimii kaksijäsenisen kokoonpanon puheenjohtajana.

Ehdotus käytettävästä ratkaisukokoonpanosta voisi periaatteessa tulla keneltä vain, sillä selkeiden kriteerien avulla jako on helppoa. Ei kuitenkaan ole järkevää, että asian sisältöön alettaisiin tutustua tarkemmin esimerkiksi kirjaamossa, koska notaarit käsittelevät asian tarkemmin joka tapauksessa. Käytännössä ehdotuksen käytettävästä ratkaisukokoonpanosta tekee joko notaari, esittelijä tai asessori ja lopullisen päätöksen tekee asiaa käsittelevä vakuutusoikeustuomari.

Osa jakokriteereistä on sellaisia, joiden perusteella notaarien voi olla hankalaa jakaa asioita. Tällä ei kuitenkaan ole väliä, koska esittelijän tulee myös ottaa kantaa ratkaisukokoonpanoon ja tarkistaa notaarin ehdotus.

Ratkaisukokoonpanon ehdotus voitaisiin tehdä merkitsemällä lyijykynällä kokoonpano asian kansiin, esimerkiksi ”2-jäs.” tai ”3-jäs.”. Kokoonpano pitää pystyä merkitsemään myös vakuutusoikeuden asianhallintajärjestelmään. Atk-ratkaisujen miettiminen suoritetaan vakuutusoikeudessa, ja varsinainen muutos asianhallintajärjestelmään tehdään oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen toimesta.

Tärkeintä asioiden jakamisessa peruskokoonpanon ja suppeamman kokoonpanon välillä on se, että asioiden käsittelyaika ei venyisi sen johdosta. Alkuun asioiden jako voi aiheuttaa hämmennystä ja pieniä viivästyksiä, mutta kun jakaminen rutinoituu ja jakokriteeritkin mahdollisesti kehittyvät, niin uudistuksesta voi olla todellista hyötyä. Näin säästyvää aikaa voidaan siten ohjata työryhmäesityksen mukaisesti ratkaisujen perustelujen kehittämiseen sekä uusien asioiden ratkaisutoimintaan.

4.5 Pohdintaa soveltamisen laajuudesta

Tässä osiossa tarkoitukseni on lyhyesti pohtia kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon soveltamisalan laajuutta. Pohdinnan avuksi olen luonut taulukon vuosien 2008–2010 aikana vireille tulleista asioista.

Taulukko 2. Vakuutusoikeuteen saapuneet asiat vuosina 2008–2010.

Asiaryhmä	Saapuneet 2010 (1.1.-31.10.)	Saapuneet 2009	Saapuneet 2008
Sairausvakuutuslain mukaiset asiat	567	579	450
Eläkettä saavan hoitotukiasiat	139	207	161
Vammaistukiasiat	97	123	115
Yhteensä	803	909	726
Kaikki asiaryhmät	6221	7736	7117
% saapuneista	13%	12%	10%

Taulukossa 2 on kuvattu kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon mahdollistavien asiaryhmien vireille tulleet asiat vajaan kolmen vuoden ajalta. Taulukosta ilmenee, kuinka paljon asioita tuli vireille kaikissa asiaryhmissä kyseisenä vuonna. Tämän lisäksi taulukosta selviää, kuinka monta prosenttia kunkin vuoden asiaryhmistä kuuluu edellä mainittuihin asiaryhmiin. Vammaistukiasioiden asiaryhmissä on tapahtunut muutoksia vuoden 2008 ja 2009 välillä, joten selkeyden vuoksi alle 16-vuotiaan ja 16 vuotta täyttäneiden vammaistukiasiat on taulukossa koottu yhteen vammaistukiasoiden nimellä.

Suppeamman kokoonpanon mahdollistavat asiaryhmät ovat taulukon mukaan muodostaneet joka vuosi hieman yli 10 % vuoden aikana vireille tulleista asioista. Kaikkia

näistä asioista ei kuitenkaan voi käsitellä kaksijäsenisessä kokoonpanossa, esimerkiksi sairausvakuutuslain mukaisista asioista matkakorvaus- ja työterveysasiat pitää käsitellä peruskokoonpanossa. Näiden lisäksi yksittäiset vaikeaksi osoittautuvat tapaukset siirtyvät peruskokoonpanon ratkaistavaksi.

Mielestäni kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon soveltamisala on riittävä. Uuden kokoonpanon ratkaistavaksi tulee tarpeeksi asioita, jotta pystytään muodostamaan toimiva järjestelmä ratkaisutoimintaan. Uudistuksen ei kyseisillä asiamäärillä pitäisi jäädä marginaaliseksi keinoksi, jota hyödynnettäisiin kyseisten asiaryhmien kohdalla harvoin.

5 TOIMINTAOHJE

Tämän toimintaohjeen tarkoituksena on antaa yksinkertaiset ja selkeät kriteerit peruskokoonpanon tai kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon valintaan tiettyjen asiaryhmien kohdalla. Kaikki asiat kyseisissä asiaryhmissä käsitellään lähtökohtaisesti kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa.

Ohjeessa on esitetty vaativaksi arvioitavat asiat. Jos jokin näistä vaativan asian kriteereistä koskee käsittelyssä olevaa asiaa, niin se täytyy siirtää peruskokoonpanon ratkaistavaksi.

5.1 Yleiset ohjeet

Tässä osiossa on esitetty yleiset ohjeet vaativiksi arvioitavista tapauksista. Nämä asiat on käsiteltävä peruskokoonpanossa.

Asiaryhmästä riippumatta vaativina pidetään asioita, joissa

- sovelletaan eurooppaoikeudellisia säännöksiä tai kansainvälisten sosiaaliturvasopimusten määräyksiä
- on kyse perus- ja ihmisoikeuksien soveltamisesta
- joudutaan suorittamaan monimutkaista etuuden määrän arviointia ja laskentaa

- valituksenalainen asia on ratkaistu muutoksenhakulautakunnassa vahvennetussa istunnossa tai täysistunnossa
- valituksenalaisen asian ratkaisusta on äänestetty muutoksenhakulautakunnassa
- Kansaneläkelaitoksen antamien etuusohjeiden soveltamisessa on tulkinnanvaraa
- on ilmennyt muita prosessuaalisia ongelmia. Tämän arvion tekee asessori tai esittelijä
- on toimitettu poikkeuksellisen paljon lisäselvitystä
- muutoksenhakija tai hänen asiamiehensä on tehnyt huomattavan paljon yhteydenottoja vakuutusoikeuteen ja esittänyt moninaisia väitteitä sekä vaatimuksia, jotka todennäköisesti edellyttävät vakuutusoikeudelta kannanottoa

5.2 Asiaryhmäkohtaiset ohjeet

Kaikkiin asioihin sovellettavien arviointiperusteiden lisäksi asioiden sovelletaan seuraavia ohjeita kyseisten asiaryhmien kohdalla.

19: Alle 16-vuotiaan vammaistukiasiat

- Asia käsitellään kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa, ellei asiaa tulkita vaativaksi.

20: 16 vuotta täyttäneen vammaistukiasiat

- Asia käsitellään kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa, ellei asiaa tulkita vaativaksi.

21: Eläkettä saavan hoitotukiasiat

- Asia käsitellään kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa, ellei asiaa tulkita vaativaksi.

32: Sairausvakuutuslain mukaiset asiat

- Asia käsitellään kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa, ellei asiaa tulkita vaativaksi.
- Matkakorvauksia koskevat valitukset käsitellään peruskokoonpanossa.
- Työterveyshuoltoa koskevat valitukset käsitellään peruskokoonpanossa.

5.3 Ratkaisukokoonpanon ehdotus

Edellä mainittujen asiaryhmien osalta on aina tehtävä ehdotus joko kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon tai peruskokoonpanon käyttämisestä. Ehdotus tehdään kirjoittamalla asian kansiin joko 2-jäs. tai 3-jäs.

Jos asia käsitellään kaksijäsenisessä ratkaisukokoonpanossa, niin esittelijän jätön tekemisen jälkeen asiakirjat toimitetaan jaoston puheenjohtajalle. Peruskokoonpanossa toimitaan työjärjestyksen mukaisesti.

Ehdotuksen käytettävästä ratkaisukokoonpanosta voi tehdä notaari, esittelijä tai asessori, mutta viimeistään esittelijän on otettava asiaan kantaa ratkaisuehdotusta tehdessään. Lopullisen päätöksen käytettävästä kokoonpanosta tekee jaoston puheenjohtaja asiaan tutustuttuaan.

6 POHDINTAA OPINNÄYTETYÖN TEKEMISESTÄ

Tämän opinnäytetyön tekeminen oli minulle erittäin mielenkiintoinen prosessi. Työtä tehdessäni törmäsin moniin haasteisiin ja ongelmiin. Olen kuitenkin tyytyväinen työn lopputulokseen, koska mielestäni olen saavuttanut työlle asettamani tavoitteet hyvin. Asettamani tavoitteet olivat mielekkäät ja työn aihepiirin laajuus sopiva, jonka seurauksena olen pystynyt keskittymään perusteellisesti tutkimaani aiheeseen.

Työssäni annetaan vastaukset niihin kysymyksiin kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon käyttöönoton osalta, joihin työryhmämietintö ei tarjoa vastausta. Uskon kehittämästäni ohjeistuksesta olevan hyötyä vakuutusosikeudelle uuden ratkaisukokoonpanon käyttöönoton yhteydessä.

Suurimmat haasteet opinnäytetyötä tehdessäni liittyivät omaan tietämättömyyteeni vakuutusoikeuden varsinaisesta ratkaisutoiminnasta sekä käsiteltävinä olevista asiarhymistä. Työtä aloittaessani minulla ei ollut näistä asioista ollenkaan kokemusta, mikä aiheutti ongelmia työn käytännön toteutuksen pohtimisessa. Nämä ongelmat sain kuitenkin selvitettyä haastattelujen ja kyselyn avulla.

Opinnäytetyötä tehdessäni olen oppinut paljon tutkimuksen tekemisestä sekä uusien käytäntöjen käyttöönoton haasteista työympäristössä. Työn tekeminen on vaatinut pitkäjänteistä sitoutumista tehtävään, eikä kaikkiin ongelmiin ole löytynyt aina yksiselitteistä ratkaisua. Tämän prosessin aikana koen ammatitaitojeni kehittyneen huomattavasti ja uskon oppineeni paljon taitoja, joita voin hyödyntää myös tulevaisuudessa.

6.1 Tutkimuksen merkittävyys ja luotettavuus

Tutkimukseni on merkittävä, koska se antaa ohjeet uuden ratkaisukokoonpanon käyttöönottoon vakuutusoikeudessa. Kyseisiä asioita on tärkeää pohtia ennen lakiuudistuksen voimaantuloa, jotta siirtyminen uusiin toimintatapoihin olisi mahdollisimman helppoa. Vakuutusoikeus voi ottaa opinnäytetyöni ehdotukset käyttöön sellaisinaan tai niitä voidaan käyttää pohjana asiaa pohdittaessa. Joka tapauksessa työni tulokset säästävät asiasta päättävien ihmisten aikaa ja vaivaa, koska olen jo valmiiksi kartoittanut työntekijöiden mielipiteitä sekä antanut ehdotukseni. Tästä aiheesta ei ole tehty aiempia tutkimuksia vakuutusoikeudessa, joten tutkimuksesta saatu tieto antaa uudenlaisen näkökulman käsiteltävään asiaan.

Tutkimuksen tulokset ovat luotettavia, sillä tulokseni olen perustanut luotettaviin lähteisiin sekä olen hyödyntänyt laajasti vakuutusoikeudesta löytyvää asiantuntemusta. Käyttämäni lähteet ovat enimmäkseen työohjeita sekä lainsäädäntöä, joiden luotettavuus on mielestäni erittäin korkea. Käyttämäni kirjalliset lähteet ovat yhtä teosta lukuun ottamatta kaikki 2000-luvun puolella julkaistuja teoksia, joten käyttämäni tieto ei ole vanhentunutta.

Vakuutusoikeudessa haastattelemanani henkilöt ovat kaikki vakuutusoikeudessa pitkään palvelleita vakuutusoikeustuomareita. Myös muut vakuutusoikeudessa konsultoimani henkilöt ovat alansa ammattilaisia. Heiltä saamani tieto on ollut ehdottoman tärkeää työn valmistumisen ja onnistumisen kannalta. Mielestäni tämä tieto on myös luotetta-

vaa, koska heillä on paras käsitys asioiden käytännön toteutuksesta vakuutusoikeudessa.

6.2 Kehittämisideat

Tekemäni tutkimuksen lisäksi kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon mahdollisuuksissa on mielestäni vielä paljon tutkittavaa. Ensinnäkin tutkittavaa riittää käytännön tasolla siitä, kuinka kevennetty ratkaisukokoonpano soveltuu vakuutusoikeuden käyttöön. Olisi mielenkiintoista selvittää, kuinka monta prosenttia mahdollisista asioista käsitellään kaksijäsenisessä kokoonpanossa ja kuinka moni asia ratkaistaan peruskokoonpanossa. Tällainen tutkimus kertoisi paljon uuden ratkaisukokoonpanon toimivuudesta ja siitä, kuinka hyvin uuden lainsäädännön mahdollistamia uudistuksia pystytään hyödyntämään ratkaisutoiminnassa. Vakuutusoikeustuomareita voitaisiin myös haastatella heidän kokemuksistaan kaksijäsenisen ratkaisukokoonpanon toimivuudesta ja mahdollisesti ilmenneistä ongelmista. Tällaisia tutkimuksia voidaan suorittaa vasta, kun uuden kokoonpanon käytöstä on saatu käytännön kokemuksia.

Jos työryhmäehdotuksen kaltainen suppeampi ratkaisukokoonpano todetaan vakuutusoikeudessa toimivaksi, niin seuraava askel voisi olla sen soveltamisalan laajentaminen. Tällöin pitäisi kartoittaa kaikki muut asiaryhmät ja pohtia niiden soveltuvuutta kaksijäsenisen kokoonpanon ratkaistavaksi. Tämä vaatisi kuitenkin lainmuutoksen, sillä nykyisessä muodossaan laki mahdollistaa kevennetyn kokoonpanon käytön vain opinnäytetyössäni esitellyissä neljässä asiaryhmässä.

LÄHTEET

Airaksinen T. & Vilkkä H. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Alle 16-vuotiaan vammaistuki. Saatavissa:

[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/170610072330RU/\\$File/16_vuotta_taytta_neen_vammaistuki_20100617.pdf?openElement](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/170610072330RU/$File/16_vuotta_taytta_neen_vammaistuki_20100617.pdf?openElement) [viitattu 3.11.2010].

Antila, O. Havu, T. Kangasjärvi, K. Korpiluoma R. & Rilasmaa, K. 2007. Oikeusturva työeläkkeessä. Vaajakoski: Gummerus.

Eläkettä saavan hoitotuki. Saatavissa:

[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/\(WWWAllDocsById\)/557353D00212CE9EC2257792003528B8/\\$file/elaketta_saavan_hoitotuki_20100902.pdf](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/(WWWAllDocsById)/557353D00212CE9EC2257792003528B8/$file/elaketta_saavan_hoitotuki_20100902.pdf) [viitattu 3.11.2010].

Hallberg, P. Ignatius, P. & Kanninen, H. 1997. Hallintolainkäyttölaki. Jyväskylä: Lakimiesliiton kustannus.

Hallintolainkäyttölaki. 26.7.1996/586.

Hallinto-oikeuslaki 26.3.1999/430.

Lääkekorvaukset. Saatavissa:

[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/170810103002SL/\\$File/laakekorvaukset_20100814.pdf?openElement](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/170810103002SL/$File/laakekorvaukset_20100814.pdf?openElement) [viitattu 3.11.2010].

Lääkäripalkkiot. Saatavissa:

[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/080610124726RU/\\$File/laakarinpalkkiot_20100508.pdf?openElement](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/080610124726RU/$File/laakarinpalkkiot_20100508.pdf?openElement) [viitattu 3.11.2010].

Matkakorvaukset. Saatavissa:

[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/080610124812RU/\\$File/matkakorvaukset_20100508.pdf?openElement](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/080610124812RU/$File/matkakorvaukset_20100508.pdf?openElement) [viitattu 3.11.2010].

Oikeusministeriössä valmisteilla. Saatavissa:

<http://www.om.fi/etusivu/valmisteilla/lakihankkeet/oikeudenkaynti/1210250027186>

[viitattu 25.8.2010].

Perustuslakivaliokunnan lausunto 2/2006 vp. Saatavissa:

http://www.riksdagen.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/pevl_2_2006_p.shtml [viitattu

1.10.2010].

Sairauspäiväraha. Saatavissa:

[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/\(WWWAllDocsById\)/7B2FCD1778855B60C225777A00253D40/\\$file/sairauspaivaraha_20100717.pdf](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/(WWWAllDocsById)/7B2FCD1778855B60C225777A00253D40/$file/sairauspaivaraha_20100717.pdf) [viitattu 3.11.2010].

Suomen perustuslaki. 11.6.1999/731.

Työterveyshuolto. Saatavissa:

[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/260210131708PB/\\$File/tyoterveyshuolto_20100220.pdf?openElement](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/260210131708PB/$File/tyoterveyshuolto_20100220.pdf?openElement) [viitattu 3.11.2010].

Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen. Työryhmämietintö 2009:10. Saatavissa:

<http://www.om.fi/Etusivu/Julkaisut/Julkaisuarkisto20022009/Tyoryhmamietintoja/Tyoryhmamietintojenarkisto/Tyoryhmamietintoja2009/1247666258201> [viitattu

6.9.2010].

Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen. Lausuntotiivistelmä 24/2010. Saatavissa:

<http://www.om.fi/1266333507494> [viitattu 27.9.2010].

Vakuutusoikeuden toiminta. Saatavissa:

<http://www.oikeus.fi/vakuutusoikeus/7021.htm> [viitattu 24.8.2010].

Vakuutusoikeuden työjärjestys. Saatavissa:

<http://www.oikeus.fi/vakuutusoikeus/uploads/6tegxeit.pdf> [viitattu 6.9.2010].

Vakuutusoikeuden vuosikertomus 2009. Saatavissa:

<http://www.oikeus.fi/vakuutusoikeus/uploads/6tegxeit.pdf> [viitattu 6.9.2010].

Vakuutusoikeuslaki. 21.2.2003/132.

Valtioneuvoston asetus vakuutusoikeudesta. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2003/20030035.pdf> [viitattu 5.10.2010].

Ylituomarin työohje 4/2010.

16 vuotta täyttäneen vammaistuki. Saatavissa:

[http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/170610072330RU/\\$File/16_vuotta_taytta_neen_vammaistuki_20100617.pdf?openElement](http://www.kela.fi/in/internet/liite.nsf/NET/170610072330RU/$File/16_vuotta_taytta_neen_vammaistuki_20100617.pdf?openElement) [viitattu 3.11.2010].

10 b §

Vakuutusoikeuden päätösvaltaisuus kaksijäsenisenä

Vakuutusoikeus on päätösvaltainen myös kaksijäsenisessä kokoonpanossa, jossa on lainoppinut jäsen ja lääkärijäsen, jollei asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmijäsenisen kokoonpanon käyttämistä ja ratkaistavana on muutoksenhakuasia, jossa on kysymys Kansaneläkelaitoksen ensimmäisenä asteena ratkaisemasta muusta kuin työkyvyttömyyseläkettä tai työterveyshuoltoa koskevasta asiasta, jossa lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun.

Kahden jäsenen kokoonpanossa lainoppineena jäsenenä on ylituomari, laamanni tai vakuutusoikeustuomari.

Kaksijäsenisessä kokoonpanossa käsitelty asia on siirrettävä kolmijäsenisen kokoonpanon ratkaistavaksi, jos jäsenet eivät ole ratkaisusta yksimielisiä.

Kysely 2-jäsenisten ratkaisukokoonpanojen käyttöönotosta

Vastaaja

Vakuutusosastojohtaja

Esittelijä/Asessori

1. Kuinka suuren osan kyseisen asiaryhmän asioista uskoisit pystyttävän ratkaisemaan 2-jäsenisessä ratkaisukokoonpanossa henkilön oikeusturvan vaarantumatta?

Rastita sopiva vaihtoehto. Vastausvaihtoehdot ovat:

- 1 Asia ei sovellu 2-jäsenisen ratkaisukokoonpanon käsiteltäväksi
 2 Alle puolet soveltuu
 3 Yli puolet soveltuu
 4 Suurin osa soveltuu
 9 En osaa sanoa/En tunne asiaryhmää

Asiaryhmä	1	2	3	4	9
1. 16 vuotta täyttäneiden vammaistukiasiat					
	1	2	3	4	9
2. Alle 16-vuotiaiden vammaistukiasiat					
	1	2	3	4	9
3. Eläkettä saavan hoitotukiasiat					
	1	2	3	4	9
4. Kansaneläkekuntoutusasiat					
	1	2	3	4	9
5. Sairausvakuutuslain mukaiset asiat					
	1	2	3	4	9
6. Sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutus					

2. Missä vaiheessa/kenen tulisi tehdä alustava ehdotus suppeamman ratkaisukokoonpanon käytöstä?
 Rastita mielestäsi paras vaihtoehto.

1. Kirjaus/Kirjaamohenkilökunta	
2. Esivalmistelu/Notaarit	
3. Esivalmistelu/Vastaavat notaarit	
4. Lääketieteellinen arviointi/Lääkärin	
5. Juttujen jako/Asessorit	
6. Ratkaisuehdotus/Esittelijät	
7. Mikä/Kuka?	

3. Kommentteja/Palautetta kyselystä

Tähän voit kirjoittaa mielipiteitä tai ideoita, joita on syntynyt kyselyn aikana.

10 b §

Vakuutusoikeuden päätösvaltaisuus kaksijäsenisenä (hallituksen esityksen luonnoksen mukainen)

Vakuutusoikeus on päätösvaltainen myös kaksijäsenisessä kokoonpanossa, jossa on lainoppinut jäsen ja lääkärijäsen, jollei asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmijäsenisen kokoonpanon käyttämistä ja ratkaistavana on muutoksenhakua, jossa on kysymys Kansaneläkelaitoksen ensimmäisenä asteena ratkaisemasta muusta kuin työkyvyttömyyseläkettä, työterveyshuollon korvausta, kuntoutusetuutta tai ammatillista kuntoutusta koskevasta asiasta, ja jossa lääketieteellinen selvitys voi vaikuttaa asian ratkaisuun.

Kahden jäsenen kokoonpanossa lainoppineena jäsenenä on ylituomari, laamanni tai vakuutusoikeustuomari.

Kaksijäsenisessä kokoonpanossa käsitelty asia on siirrettävä kolmijäsenisen kokoonpanon ratkaistavaksi, jos jäsenet eivät ole ratkaisusta yksimielisiä.